

6719

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

TARTALOM.

Holitscher Szigfrid dr. budapesti kir. közjegyző: A végrendeleti öröklés a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatában.

Osgyáni Rónay Károly dr. kir. közjegyző: A Magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Közlemények.

Judicatura.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

KIADJA

A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1929.

Held János könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Aut. : 536—95.

TÁRGYMUTATÓ.

A KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE 1929. évi XXVIII. évfolyamához.

C I K K E K:

	Oldal
A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése. (II—IX.) <i>osgyáni Rónay Károly dr.</i> 23. 68. 113. 160. 203. 291. 366. 451. 459.	
A végrendeleti öröklés a magánjogi törvénykönyv javaslatában. (II—III) <i>Holitscher Szigfrid dr.</i> 1, 49	
Törvényjavaslat egyes jogügyletek kötelező írásbafoglalásáról és az azzal kapcsolatos rendelkezésekről	377
Adatok és észrevételek a jegyzői magánmunkálatokhoz, vala- mint a vonatkozó törvények, belügyminiszteri rendeletek és vármegyei szabályrendeletekhez kapcsolatban 809. sz. igazságügyministeri törvényjavaslattal. <i>Kőrössy Bertalan dr.</i>	403
Az okirati kényszer és az okiratszerkesztési jogosítvány új sza- bályozása. <i>Holitscher Szigfrid dr.</i>	243
A vitézi telek. (I—III) <i>Fekete László dr.</i>	97, 147, 195
Hagyatékkal kapcsolatos, de nem örökösödési kérdések rende- zése az örökösödési eljárás során. (I—II) <i>Antalffy Zsiros Aladár dr.</i>	168, 214
A jelzálogjogról. <i>Antalffy Zsiros Aladár dr.</i>	339
A Notary Public az angol jogban. <i>Nékám Sándor dr.</i>	223
Adatok a csődönkívüli kényszeregyezségi eljárás és csődeljárás reformjához a közjegyzői intézmény szempontjából. <i>Telman Sándor dr.</i>	302
Tévhit a közjegyzői kinevezésekről. <i>Kiss Dezső dr.</i>	444
Budapesti kamara közgyűlése	122
A szegedi vándorgyűlés (sz)	258

KÖZLEMÉNYEK.

	Oldal
Amerikai polgárnak belföldön való elhalálása	502
Ankét az igazságügyminiszteriumban	263, 499
Árvaszéki ügyészek eljárásáért felszámítható díjak	264
Csodabogár (<i>Fésüs György dr.</i>)	144
Csődnyitás esetén jár-e közjegyzői tárgyalási díj, (<i>Saskeőy József dr.</i>)	390
Díjmegállapítási kérdések (sz), (szpt), (<i>Fésüs György dr.</i>)	232, 267, 325
Díjszabás	39, 329
Gazdasági helyzet és közjegyzői irodák	390
Hadviselt közjegyzőhelyettesekhez	39
Hagyatéki hitelező jogköre az örökösödési eljárásban (<i>Fésüs György dr.</i>)	84
Halálozás	128, 175, 231
Hatáskör kiterjesztése felé (<i>Bognár József dr.</i>)	38
Hatáskör kiterjesztése felé (<i>Klein Andor dr.</i>)	139
Helyettesek Országos Egyesületének tisztelgése az igazságügy- miniszternél	113
Igazságügyminiszterium vezetésében változás (Helyesbbités)	34, 77, 145
Jegyzői magán-, „munkálatok“ (sz)	237
Jelzálogtvényről	450
Jubileumok	80, 130, 385
Késedelmi kártérítés	238
Kihirdetett törvények 39, 146, 183, 238, 268, 329, 396, 458, 503	
Kinevezések és áthelyezések	35, 129, 262, 322, 386
Kitüntetések	322, 385
Könyvek illetékének lerovása (Helyesbbités)	89, 144
Közhitelesség és az ügyvédek	181
Közigazgatási törvény javaslata	182
Közjegyzői díjak behajtása	389
Közjegyzői kar képvisellete vidéki törvényhatósági bizottságokban	88
Közjegyzői ügyvitelről kézikönyv	182.
Közjegyzőség, mint üzlet	323
Leltározás és Ob. (<i>Antalffy Zsiros Aladár dr.</i>)	81
Leltározás és Ob. (<i>Fésüs György dr.</i>)	142
Lord Rothermere válasza	322
Másolatok hitelesítésének jogosultsága	136

	Oldal
Meghatalmazás közjegyzői okiratban (b—ő)	499
Működési körök hagyatéki ügyekben	232, 324, 387
Néhány megjegyzés a díjrendelet 30. §-ához (<i>Hirkó Boldi- zsár dr.</i>)	456
Nyugdíjtörvény	129, 176
Országos Egyesület	36, 131, 175, 386, 387
Óvadékképes értékpapírok	396
Óvasköltség (<i>Fésüs György dr.</i>)	388
Örökösödési bizonyítvány, vagy tárgyalás	37
Rádió a hagyatéki eljárás szolgálatában	145
Rendelet 39, 89, 146, 183, 239, 269, 331, 396, 458, 504	
Rendeletszerkesztési alaposság	387
Rendszeresítés és megszüntetés . 36, 130, 231, 263, 323, 499	
Széljegyzetek az okirati kényszerről szóló törvényjavaslathoz (<i>Szemerjay Petrán Tibor dr.</i>)	450
Tulajdonjog előjegyzés nemjogerős átadó végzés alapján (y. s. r.)	265
Ügyforgalmi kimutatás (Kjő)	131
Vándorgyűlés	134, 231
Végrendelet kihirdetése	36
Viszonossági kérdés hagyatéki ügyekben (<i>Gálffy Ferenc dr.</i>)	501

JUDICATURA:

MAGÁNJOG.

Dologi jog.

Elidegenítési és terhelési tilalom	270
Telekkönyvi irattár betekintése ingatlan adásvételnél	43
Tulajdonközösség árverési megszüntetése	44, 192
Zálogjog ingó dologra átadás nélkül	96, 191

	Oldal
Kötelmi jog.	
Ellátási szerződés örökség reményében	336
Financirozási szerződés	277
Kamatelévülés	506
Kamat hozomány után	241
Kamat kötelesrésznél	279
Lakáslelépési díj visszakövetelése	338
Megajándékozott örökösének hálátlansága	780
Mezőgazdasági haszonbérleti szerződésnek bemutatása és jóváhagyása érvényességi kellék	283
Treuhand	42
Valorisatio	193, 240

Személy- és családjog.

Alapítvány	272
Házastársak vagyoni viszonyai szabályozásának alakszerűsége. Különvagyon megtérítése	184
Hitbér	193
Hozomány	43, 240, 241
Katonatiszti házassági óvadék	284
Közszerzemény—különvagyon	187, 277, 278
Nőtartásdíj megváltása után életközösség visszaállítása	333
Örökbefogadás	45, 275, 278
Utólagos házasság általi törvényesítés	90, 272

Öröklési jog.

Ági vagyon	278
Ajándékozási szerződés visszerhes voltának megállapítása örökösök közt	187
Ellátási szerződés örökség reményében	336
Hagyaték fogalma örökhagyó hitelezőjével szemben	43
Hagyatéki tárgyaláson létrejött oly egyezség, mely szerint hagyatéki ingatlant az örökhagyó valamelyik örököse kapja tulajdonul azzal a korlátozással, hogy az az ő halálával más örököst, vagy más egyéb személyt illessen, noha az örökhagyó nem tett ily utóörököst rendelő véginté-	

	Oldal
kedést: érvényes akkor is, ha nem bír az 1876: XVI. t. c. szerint a végintézkedésekre megszabott alaki kellekkel	91
Hagyomány összegének birói megállapítása	194
Házastársak egyidejű külön szóbeli végrendelete	282
Hitvestársi öröklés	286
Hitvestársi öröklés helyetti életfogytiglani haszonélvezeti jog megszüntetése	274
Kötelesrész	242, 275, 279, 504
Közös végrendelet	270
Közvégrendeleteknél közjegyzői törvény betartása	186
Meghagyás, vagy óhaj	400
Osztályos egyezség	91, 280
Örökösödési szerződés	189, 190, 273
Örökösök felelőssége üzletük adósságáért	334
Özvegyi jog	188, 192, 333, 337
Szóbeli végrendelet	242
Szükségörökös igénye	278
Tévedés végintézkedésnél	45
Utóöröklés	279
Valorisatio hagyománynál	240
Valorisatio örökrésznél	193
Végrendelet	42, 241
Végrendelet hatálya fenntartott kiegészítés elmaradása esetén	271
Végrendeleti tanukra fennforgó kizáró körülmény	95

Kereskedelmi és váltójog.

Céghasználat	334
Fedezeti váltó kitöltése kamatokra	240
Ingatlanközvetítés üzletszerűsége	279
Kamat váltókövetelésnél	192
Közkereseti társaság be nem jegyzett tagjainak felelőssége	192
Lényeges kellek hiányában szenvedő váltó elfogadjának köz- törvényi kötelezettsége	47
Váltó kárkamat	281
Váltótőke után lejáratról 10 ⁰ / ₀ kamat megítélhető	44

Peres és perenkivüli eljárási jog.

	Oldal
Biztosítási végrehajtás örökható által kiállított váltó alapján	505
Követeléssel együtt átruházott biztosítéki jelzálogjog átruházásá- nak telekkönyvi bejegyzése	275
Megengedettnél magasabb tárgyalási díj felszámítása nem fe- gyelmi vétség	94
Személyazonosság közvégrendeletnél	281
Telekkönyvi ügyekben másodbiróság megváltoztató végzése ellen nincs további felfolyamodás	283
Választott bíró személye	335

Pénzügyi jog.

Előrekapott értékek hagyatékhöz való számítása progressio szem- pontjából	398
Illetékalap ellátási átruházásnál	399
Leltári és illetékkiszabási érték ellenőrzése közjegyző által	289
Tartásnál ingatlanérték az illetékalap	401
Vagyonátruházási illetékek	297
Végrendelet bélyege	289

Beragasztandó!

FÜGGELÉK

a dr. Barcs Ernő budapesti kir. közjegyző által összeállított
KIRÁLYI KÖZJEGYZŐI DIJSZABÁS-hoz.

Kivonat

a 34800|1928. I. M. számú rendeletből.

A kir. közjegyzői dijszabás kiegészítése :

2. §. Telekkönyvi másolatért.

a)	<i>Írásdíj</i> az első oldalért	— — — — —	P 50 f.
	minden egyes további oldal	— — — — —	„ 25 „
b)	<i>Hitelesítés</i> az első oldalért	— — — — —	1 „ — „
	minden egyes további oldal	— — — — —	„ 50 „

3. §. Végrendelet kihirdetéssel kapcsolatos díjak és kiadások.

- Időszerinti díj* (Csak a kihirdetésre fordított idő után jár.)
- Készkiadások* (melyek a kihirdetéssel és annak előkészítésével felmerülnek).
- A *kihirdetési jegyzőkönyv felvételéért* oldalanként 50 fillér írásdíj jár.
- Értesítésért* végrendelet kihirdetéséről értesítésenként 50 fillér állandó munkadíj jár. (1.600 P-nél nagyobb értékű hagyatéki ügyben darabonként 1 P).
- Kihirdetési jegyzőkönyv és végrendelet hiteles másolatáért* (illetéki másolatot kivéve) a 60.600|1926. I. M. sz. rend. 18. és 11. §§. 2. pontja szerinti írás- és hitelesítési díj jár. Ha a végrendelező után hagyaték nem maradt, vagy hagyatékát az örökösödési illeték kiszabásánál 500.— P-nél nem magasabb összegre értékelik, a jelen §-ban megszabott *díjak fele* jár.

4. §. **Leltározásért** a 60600|1926. I. M. sz. rendelet 24. §. I. pontjában megállapított tárgyalási díjatalány negyedrésze jár. Leltár kiegészítéséért vagy kiigazításáért külön díj nem jár.

5. §. Örökösödési vagy hagyományi bizonyítványért.

Ha az érték 200.— pengőt meg nem halad, csak bélyeg, postabér és hirdetményi díj számítható. ■/■

Értékalap hivatalos leltározás esetén az örökösödési, illetve hagyományi bizonyítvánnyal rendezett hagyatéki vagyontárgyaknak hivatalos leltári értéke, ha pedig hivatalos leltározás nem volt, ezeknek a vagyontárgyaknak forgalmi értéke. Ha a kir. közjegyző és valamennyi érdekelt a forgalmi értékre nézve nem tud megállapodni, a díjat a bíróság a rendelkezésére álló adatok alapján állapítja meg. A díjat az örökösödési illeték kiszabásánál alapul vett értékhez képest a kir. közjegyző, vagy az érdekelt fél kérelmére helyesbíteni kell.

Eljárási díj 200 pengőt meghaladó érték esetén, ha csak egy érdekelt örökös vagy hagyományos van, a 60.600|1926. I. M. sz. rend. 24. §. I. pontjában meghatározott tárgyalási díjátalány fele, ha pedig több az örökös, illetve hagyományos, 80 százaléka.

Készkiadások: postabér-, bélyeg-, okmánybeszerzésért és a hirdetmény közzétételéért fizetett díjak és kiadások.

Írásdíj a bizonyítvány fogalmazványának és kiadmányainak tervezetért oldalanként 50 fillér, ha azonban az értékalap 200.— pengőt meghalad, de 240.— pengőnél nem több, az írásdíj oldalanként csak 25 fillér.

Pótdíj: a 60.600|1926. I. M. sz. rendelet 24. §. utolsó bekezdésének megfelelően számítható.

Ha a kir. közjegyző úgy találta, hogy az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány iránti kérelem kiegészítésre szorul, vagy elutasítandó és ezért az iratokat az 1927. évi IV. t. c. 12. §-a értelmében a hagyatéki bírósághoz terjeszti be, a fentiek szerint számítandó eljárási- és pótdíjnak fele jár.

Ha azonban a kir. közjegyző utóbb a hagyatékot letárgyalta, ezt a díjat a tárgyalási díjátalányból le kell vonni.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

KIADJA

A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1928.

Heid János könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Aut.: 536—95.

TÁRGYMUTATÓ.

A „KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE“ 1928. XXVII. évfolyamához.

C I K K E K:

	Oldal
Az új örökösödési eljárás során a kir. közjegyző ügykörébe utalt tennivalókról: <i>Kovaliczky Elek dr.</i>	1
A kir. közjegyző főbb kötelességei az örökösödési eljárás novellájában és annak végrehajtási utasításában: <i>Kőrössy Bertalan dr.</i>	81
Még néhány megjegyzés az örökösödési eljárás novellájához és annak végrehajtási rendelethez: <i>Kőrössy Bertalan dr.</i>	137
Az örökösödési eljárás tárgyában a kamaraközi értekezlet által annak idején benyújtott memorandum: (Szpt.)	166
Hol köteles a közjegyző kihirdetés végeit bemutatni a nála készült, vagy letett oly végrendeletet, amelyet maga nem hirdethet ki: <i>Telman Sándor dr.</i>	196
Bemutathatja-e a nem illetékes közjegyző az illetékes közjegyzőnek kihirdetés céljából az általa felvett, vagy nála letett végrendeletet: <i>Antalffy Zsiros Aladár dr.</i>	200
Az új örökösödési eljárás és a kir. közjegyzői kar: <i>Sárffy Andor dr.</i>	117
Szükséges-e a hagyaték birói átadása? Hatósággá kell-e átalakulni a kir. közjegyzőnek ahhoz, hogy az örökösödési ügyeket önállóan intézze el: <i>Pálffy Gyula dr.</i>	217
A végrendeleti öröklés Magánjogi Törvénykönyv Javaslatában: <i>Holitscher Szigfrid dr.</i> előadása	385
Az osztrák közjegyzői nyugdíjtörvény és a mi tervezetünk: <i>Galánffy János dr.</i>	27

	Oldal
Ügyvédi, vagy közjegyzői kényszer telekkönyvi ügyekben: <i>Fekete László dr.</i>	185
A közjegyzői okiratok végrehajthatósága: <i>Kovaliczky Elek dr.</i>	316
A külön közjegyzői szakképesítés: <i>Saskeőy József dr.</i>	360
Észrevételek a korlátolt felelősségű társaságokról és csendes társaságokról szóló törvénytervezetre	313
Törvény a jelzálogjogról: <i>Szemerjay Petrán Tibor dr.</i>	49
A valorizációs törvényjavaslat: <i>Sziráky László dr.</i>	54
A magyar közjegyzőség jelene és jövője: <i>Szemerjai Petrán Tibor dr.</i>	265
A debreceni kamara közgyűlése	273
A szegedi kamara közgyűlése	293
A szombathelyi kamara közgyűlése	322
A pécsi kamara közgyűlése	402
A kamaraközi választmány memoranduma	353

K Ö Z L E M É N Y E K.

Ars notarialis egyetemi oktatásához	296
Barcsi kir. járásbiróság felállítása nem érinti a kir. közjegyző- zők működési körét	414
Betegségi s baleseti kötelező biztosításról szóló 1927:XXI. t. c.-nek a közjegyzői irodaszemélyzetet érintő rendel- kezései	47
Bírósági iratok megküldhetők-e közjegyzőnek	307
Budapesti kamara közgyűlése	128
Dijmegállapítási abuzusok	41
Dijrendelet 24. §-ának értelmezése	307
Egy bírói határozat (B-ő)	252
Egy járásbiróság területén működő több közjegyző hagyatéki működési körének megállapítása	132
Egyleti tagdíjak	170
Érdekes váltóóvás	38
Fordítást csak bírósági hites tolmácsok vállalhatnak	168
Hagyatéki ügyekkel kapcsolatos ügyvitel	417

	Oldal
Helyszini tárgyalási pótdíj és viteldíj elbírálása	300
Kamaraközi választmány	60
Kamaldöntvények	208
Kihirdetett törvények	45, 64, 169, 253, 309
Kinevezések	327
Kőrössi Bertalan dr. cikkei	167
Közjegyzői biztosíték megszüntetése	37
Közjegyzői díjszabás	307
Közjegyzői kar sérelmei	364
Közjegyzői végrendelet kihirdetése	305
Közjegyzőjelölti gyakorlat és az egységes ügyvédi és bírói vizsga: <i>Csáky Albert dr.</i>	331
Közjegyző köteles székhelyén lakni	207
Községi elüljáróságok, mint hiteles helyek	206
Községi jegyzők magánmunkálatainak betiltása -- Csehor- szágban	168
Különös határozatok	369
Leltározás és „Öb“: <i>Fésüs György dr.</i>	411
Magyar-német műszótár közjegyzők részére	133
Magyarország magánjogi törvénykönyve	125
Néhány szó az Öen. 5. §-áról: <i>Fésüs György dr.</i>	330
Országos egyesület közgyűlése	126
Osztrák közjegyzői nyugdíjintézet első évi működéséről	61
Osztrák Notariats-Zeitung	207, 251
Örökösödési eljárás novellájával szükségessé vált könyvek és nyomtatványok	133
Özvegy életkorának kitétele hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvben	414
Pécsi vándorgyűlés	205
Pünkösdi vándorgyűlés	166
Rendeletek	47, 65, 134, 169, 215, 254, 310, 336, 414
Részesedési hányad telekkönyvi kitüntetése	368, 414
Statisztikai kimutatás módosítása	366
Székhelyen kívüli leltározáskor fuvardíjak kivételes felszá- mitása	308
Széljegyzetek a miskolci kir. közjegyzői állás megszüntetésé- hez	63
Telman Sándor dr. könyve	167

	Oldal
Telman Sándor dr. pécsi kir. közjegyzőhelyettes készülő „Az örökösödési eljárás és azzal kapcsolatos jogszabályok mai érvényükben“ című munkájának ismertetése	43
Telekkönyvi tulajdon és tenyleges birtoklás közt előállott eltérések megszüntetését célzó 1927. XXXIV. t. c. végrehajtási rendelete	413
Új havi kimutatások	415
Végrendelet nélkül elhalt róm. kath. papok utáni hagyatéki eljárás módosítása	214
Zálogjogbejegyzési illeték vagy tárgy. díjak bekebelezése esetén nem jár	305
Zugírászat és az osztrák törvényhozás	335

J U D I C A T U R A.

MAGÁNJOG.

Általános rész.

Vakok által kötött jogügylet	430
--	-----

Dologi jog.

A jelzálogjog terjedelme	172
Ingatlan eladás közös tulajdonnál	338
Tulajdonátruházás ingóknál haszonélvezet fenntartása esetén	346
Tulajdonközösség	176
Tulajdonközösség árverési megszüntetése	75, 76
Zálogjog ingóságokra	172
Zálogjog szerzés	428

Kötelmi jog.

Ajándékozás hatálytalanítása a megajándékozott örökösének vastag hálátlansága esetén	174
Eredeti állapot visszaállítása	67
Feltételes bérleti jog tkvi bekebelezése	422
Hitelezők kijátszása	70
Ingatlan adásvételi szerződés módosításának formája	346
Ingatlanátruházás alakszerűsége családi és örökjogi igények rendezésénél	74

	Oldal
Ingatlan vásárlójának gondossága	173
Jogegységi döntvények a kamatkérdésben	180
Kamat	349
Kötbér mérséklése	77
Megbízás szerződés kötése	173
Megbízott „hű kéz“ kötelelessége	261
Meghatalmazás bekebelezési engedély aláírására	426
Okirati kellék ingatlan adásvételnél	79
Osztályegyezség egységes jogügylet	77
Osztályegyezség érvénytelenítése	67
Szerződéses és késedelmi kamat	78
Szerződő fél jóhiszemősége	174
Tévedés osztályegyezségnél	259
Ügyvéd ingatlanközvetítése	69

Családi jog.

Érdemetlen-e a hűtlenül elhagyó házastárs?	341
Főszerző férj feleségének külön szerzeménye	258
Házasság felbontására vonatkozó megegyezés hatálya	135
Házastársak között a házasság tartama alatt létrejött, közjegyzői okiratba foglalt s a házastársak közszerzeményi részét elismerő megállapodása	422
Házastársi ajándék visszakövetelése	70
Hozomány visszakövetelése különválás esetén	176
Igazgatótanító honoratior	76
Közszerzemény	65, 427
Közszerzemény ágyassági viszony alatt	260
Közszerzemény átruházása a házastársra közjegyzői okirat nélkül	75
Közszerzeményi jog érvényesítése a házasság alatt	421
Közszerzeményi jogról hallgatólagos lemondás	179
Közszerzemény elszámolása	348
Közszerzemény kiadása természetben	72
Közszerzemény, közös adósság, gyógyítási és temetkezési költség	73
Közszerzemény különélő házastárs szerzeményénél	72
Közszerzemény nemesrendű földmivesnél	177

	Oldal
Különvagyon megtérítése	71
Örökbefogadási szerződés hatálytalánítása	69
Törvénytelen gyermek tartása	430
Turpis causa	173, 176
Válási egyezség vagyoni rendelkezéseinek érvénytelensége	68
Válóperes megegyezés érvényessége	215, 255
Végleges nőtartásdíj biztosítása	338
Végrendelet közszerzeményről	259

Gyámság, gondnokság.

Gondnokság alá helyezés tékozlás miatt	182
Ingtatlanadásvétel hatálytalánítása gyámhatósági jóváhagyás szabálytalansága címén	342
Ingtatlanadásvételi szerződés árvaszéki jóváhagyása	343
Ingtatlanadásnál kiskorúak meghallgatása	337

Öröklési jog

Ajándék értékének megállapítása haszonélvezet-fenntartás esetén	372
Ági érték megtérítése	344
Ági vagyon	352
Ági vagyon megtérítése	134
Betudás özvegyi jogba	350
Elidegenítési és terhelési tilalom nem akadály a végrendeletnek	343
Érdemtelenség özvegyi jogra	170, 372
Gyógyítási és temetési költség	73
Jászkon asszony öröklése	77
Jászkon statutum érvényességi köre	178
Kedvezményezett halála megnyílás előtt	76
Kiváltságos végrendelet	370
Kötelesrész	260
Kötelesrész kiszámítása	173, 261, 341, 349
Kötelesrész örökbefogadással nem csökkenthető	69
Közös kölcsönös végrendelet	78
Közös kölcsönös viszonyos végrendelet egyoldalú megváltoztatása	135

	Oldal
Örökjogi igény elévülése	135
Özvegyi haszonélvezet és a kötelesrész	350
Özvegyi haszonélvezet korlátozása	31
Özvegyi haszonélvezet korlátozásának kezdőpontja	344
Özvegyi jog	73
Özvegyi jog korlátozásánál elvont hasznok megtérítése	427
Személyazonosság igazolása a végrendeletnél	420
Utóöröklési jog biztosítása	177
Utóörökösnévezés vagy helyettesítés	345
Valorizáció hagyománynál	343
Valorizáció jogfentartás nélkül felvett örökségnél	347
Valorizáció kifizetett hagyomány esetén	338
Valorizáció 1919. előtt kifizetett örökrésznél	340
Végrendelet alakszerűsége	180, 257, 356, 380
Végrendelet érvényessége, ha az aláírásnál idegen vezeti a végrendeletkező kezét	380
Végrendelet érvénytelenítése	68, 255
Végrendelet hatálytalánítása utóbb született gyermek miatt	342
Végrendeleti záradék	69, 74, 136, 345
Végrendelet visszavonása	259
Végrendeletkezés a „gyermek” javára	171
Volt jobbágyok II. feleségének özvegyi joga	178

KERESKEDELMI ÉS VÁLTÓJOG.

Fedezeti váltó	262
Mintavétel	429
Névbecsülési váltóelfogadás határideje	171
Óvás	178
Óvás biztonság hiánya miatt	173
Óváslevélben megnevezett váltóbirtokos	179
Valorizáció takarékbetétnél	341
Váltóbirtokos jóhiszemősége	342
Váltónyilatkozatok önállósága	349
Váltótartozás kamata	371

PERES- ÉS PERENKIVÜLI ELJÁRÁSI JOG.

Az Öe. 84. §-ának értelmezése	374
---	-----

	Oldal
Bérlet telekkönyvi biztosítása	376
Elidegenítési és terhelési tilalom telekkönyvi törlése	379
Felfolyamodás a leltározási költségek tárgyában	373
Ismeretlen örökösök perreutasítás esetén is a hagy. elj. során kirendelt gondnok képviseli	420
Jogsegély Ausztriával szemben	175
Közjegyző ellenjegyzése telekkönyvi kérvényen	377
Lakfelmondás közjegyző útján	379
Megállapítási kereset örökösödési igény tárgyában	68
Okirat aláírás előtti felolvasásának szükségessége	341
Örökösödési bizonyítvány kiadása	374
Örökösödési eljárásban miként érvényesíthető a bérbeadó zálogjoga	357
Özvegyi jog hagyatéki tárgyalási érvényesítése	341
Perköltség a hagyaték erejéig felelős örökös terhére	174
Perreutasítás	170
Perreutasítás hagyatéki állagkérdésben	352
Szegénységi jog a hagyatéki eljárásban	352
Telekkönyvi bekebelezés amerikai okirat alapján	346
Telekkönyvi feljegyzés	262
Utóajánlati árverés költségei	424
Valorizáció telekkönyvileg bekebelezett köztartozásnál	344
Végrehajtás bekebelezett kikötményre és haszonélvezeti jogra	174
Végrehajtásnál kamat sorozása	340
Végrehajtás közjegyzői díjnál nem jogerős átadó végzés alapján	340
Viszonosság Csehszlovákiával telekkönyvi előjegyzés tekinté- telében	79
Zálogjog előjegyzése könyvkivonat alapján	355
Zálogjog telekkönyvi bekebelezése 8 ^o / _o -ot meghaladó váltó- kamat erejéig	378
Zárlat	375

PÉNZÜGYI JOG.

Cégjegyzési jogosultság megváltoztatásának bejegyzését kérő beadvány illetéke	381
Jelzáloglekötési okirat kereskedelmi levélbe foglalva	382
Illetékhelyesbbitése özvegyi jog esetén	381

Illetékkiszabás végrendelet félretétele s a törvényi öröklés rendje alapján való öröklés esetén	263
Illeték zálogjog rangsorozatának feljegyzése esetén	382
Ingóvagyonnak életjáradékért való átengedése utáni illeték	382
Nem érvényesített követelés nem tehertétel	263
Özvegyi jog kielégítése fejében átvett vagyontárgyak illeté- kezése	381
Perbeli beadvány után járó illetéknek okirati bélyeggel való lerovása miatt felemelt illeték nem követelhető	383

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

A Kir. Közjegyzők Orsz. Egyesületének ptatakptári csekkszámja: 41.951.

A végrendeleti öröklés a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatában.

(IV. rész III. cím 1826. §. — 2003. §.)

dr. Holitscher Szigfrid bpesti kir. közjegyző előadása a Magyar Jogászegylet és a Bpesti Ügyvédi Kör 1928. dec. 12-én tartott együttes ülésén.

Folytatás.

A végrendelet tartalma.

Önként értetődő, hogy a J. a mai felfogásnak megfelelően nem teszi függővé a végrendelet érvényességét bizonyos tartalomtól, nevezetesen, mint a római jog az örökösnevezéstől. Azonban a végrendelet egyáltalán lehető tartalmát a J. már kimerítően állapítja meg, amennyiben csak a törvény által megengedett és a törvényben főbb nemenként ki is emelt intézkedések — öröknevezés, hagyomány és meghagyás — útján lehet a vagyonról halálesetre rendelkezni, nem pedig bármely intézkedéssel, melyet a törvény kifejezetten nem tilt, (1826.1873.) Nem a hagyatéokra vonatkozó, hanem más intézkedés is végrendeletben csak annyiban tehető, amennyiben azt a törvény megengedi. Ide tartoznak bizonyos, a törvényben felsorolt családjogi intézkedések (gyámrendelés 329.) szülő vagy gyámnak a vagyonkezelésből való kizárása (294, 362) továbbá harmadik személyek javára kötött pl. életbiztosítási szerződéseknél a kedvezményes kijelölése. (1039).

A végintézkedés személyszerűségét, úgyahogy alak, tartalmi tekintetben is elvileg kimondja a J. (1874). Eszerint az örökhagyó nem bízhatja minden további nélkül, hanem csupán a törvény által megengedett határok között másra a részesítendő személy vagy a részesítés meghatározását. Nem teheti függővé más akaratától azt sem, hogy valamely intézkedés hatályba lépjen-e, amint azt a bizottsági szöveg megengedte, vagy hatályban maradjon-e? Ilyen rendelkezésnél a konkrét esettől és az értelmezéstől fog függeni, hogy a részesítés hatálytalan-e vagy a korlátozást kell fenn nem állónak tekinteni? A szigorúan személyszerű végintézkedés alól megengedett kivételekre nézve mindenképp előtérbe kell állítani az általános szabályt tartalmazó J., amely szerint másra bízható valamely intézkedés kiegészítése, ha arra nézve az örökhagyónak a végrendeletből vagy egyébként kitűnő akarata elegendő támpontot nyújt (1875.). Ezenkívül pedig kivételeket állít fel a J. egyes konkrét körülírt esetekre is. Nevezetesen mindenekelőtt, amint az általánosan és mai gyakorlatunkban is el van ismerve, a hagyományrendelésnél lehetséges a terhelte és pedig reá hallgatólag is, valamint másra való bízása annak meghatározása, hogy több kijelölt személy közül a hagyomány kit illessen, (vagylagos hagyomány) vagy hogy több hagyományos között mi legyen a részesedés mértéke, sőt a terhelte lehet bízni általában a hagyomány tárgyának meghatározását is (1932). Mindez megfelelően áll a meghagyásra is. De tért enged más akaratának a J. az öröknevezésnél is, amennyiben másra bízható, hogy több kijelölt személy közül melyik legyen az örökös (1901), (vagylagos öröknevezés) vagy hogy több személy milyen részekben kapja az örökséget (1906), ami mindenesetre radikális újítás mai jogunkkal és a végrendelet személyszerűségének elvével szemben. Különös gyakorlati fontossága van ennek — és csupán ebben az alkalmazási körben ismeri el ezt mai bírói gyakorlatunk is — az utóörökösök vagy részesedésük közelebbi meghatározásának az egyenes örökösre való bízásánál. Itt ugyanis nem az örökhagyó halálakor, hanem még távolabb eső időpontban nevezetesen rendszerint csak az egyenes örökös halálakor fennforgó viszonyokhoz való alkalmazkodhatóság kívánja ezt meg, aminek pedig ez egyetlen módja, míg egyébként maga az örökhagyó is az utóvégre haláláig szabadon visszavonható vagy módosítható saját végrendeletével alkalmazkodhatik a változott viszonyokhoz. Különösen a házastársak olyan szokásos közös végrendeleténél forog

ez fenn, amikor egymást kölcsönösen örökösnek nevezve, a túlélő halála esetére saját vérrokonokat nevezik örökösökké. A Curia ismételt kimondta, hogy ha az örökhagyó a kinevezhető utóörökösök körét szabatosan meghatározta, az utóörökös személyének kijelölését és részesedését az örökösre is bízhatja (578. e. h. 1466/1916.) ami a közös végrendeletnél még egy további célt is szolgál, t. i. a korábban elhalt házastárs rokonainak a túlélővel szemben való viselkedését kedvezően befolyásolja. A J. a harmadik személy döntési jogát, mely az egyenes örökös részéről mai jogunk (C. 594/1914.) szerint is nemcsak végrendeletileg történhetik, közelebbről szabályozza akként, hogy a meghatározó nyilatkozatot a hagyománynál a részesítettekhez, vagy ha más van rá hivatva, esetleg a terhelthez, az örökösnevezésnél pedig a hagyatéki bírósághoz — melynek hatásköre egyáltalán a J.-ban további kibővítést is nyer — kell intézni és a nyilatkozat elmaradása minden esetben az egyenlő arányban való részesedésre vezet. Azt a részletesebb jogszerkezeti kiépítést, különösen a függő helyzetre nézve, melyet a bizottsági szövegben találunk, a J. mellőzi és a jogalkalmazásra bízta.

Az örökhagyó akaratnyilatkozatának a tankönyvek szerint ugyan határozottnak kell lennie és van törvény is, pl. az osztrák (565. §.), mely ezt külön kimondja, de voltaképpen ennek éppen ellenkezője áll és minden törvénynek, így a J.-nak is a végrendeleti öröklésről szóló fejezeteit legnagyobb részükben éppen az ez alól engedett kivételek t. i. a végrendeleti intézkedések kiegészítésül az örökhagyó akaratát pótló vagy értelmező szabályok foglalják el. A végrendeleti öröklés szabályai ehhez képest csak legkisebb részükben kényszerítő és túlnyomó részükben csupán dispositív jellegűek, amely utóbbiak mellett azután, minthogy maga az örökhagyó akaratának értelméről többé felvilágosítást nem adhat, különös fontosság jut még a törvényes értelmezési szabályoknak. Azt, hogy kényszerítő, vagy dispositív szabállyal van-e dolgunk, melyet tehát az örökhagyó ellenkező rendelkezésével felre lehet, a J. nem tartja szükségesnek minden esetben még külön is kimondani vagy külsőleg felismerhetővé tenni, ami feleslegesen nehézkessé és körülményessé tenné a törvény nyelvezetét és magából a szabályból úgyszólván önként adódik, vagy helyes értelmezés útján könnyen megállapítható. Csak kivételesen, kétes esetekben találunkunk tehát olyan szólásmóddal: „ha örökhagyó másként nem

rendelkezett“, „hacsak az örökhagyó másként nem intézkedik“, (pl. 1914, 1926, 1999) „hacsak az örökhagyónak arra irányuló akarata nem tűnik ki“ (pl. 1933) aminek elmaradásából (pl. 2056, 2141, 2154-6) tehát éppen nem következethető, hogy az illető szabálynak ellenkező végintézkedéssel félre nem tehető kényszerítő jellege volna. Ellenben azt, hogy a szabálynak nem dispositív, hanem csupán értelmezési jellege van a J. mindig külön kiemeli a „kétség esetében“ kifejezés hozzátételével, mert valamely szabályzatnak dispositív vagy csupán értelmezési jellege és ereje nem következik önként magából a szabály tartalmából, hanem ugyanazon szabályra nézve különböző álláspontot is foglalhatna el a törvény, tehát erre nézve nyilatkoznia kell. A J. szövegezése világosan kifejezi, hogy mind a kétfajta szabálynál egyaránt a törvény által az illető kérdésben helyesnek tartott eredmény ellenkező végakarát bizonyításával ugyan félretehető, míg azonban a dispositív szabály mégis pozitív rendelkezést tartalmaz, mellyel szemben az ellenkező akaratnak magából a végrendeleti nyilatkozatból ki kell tűnnie, addig az értelmezési szabály csupán vélelmet állít fel örökhagyónak bizonyos akaratára nézve, amellyel szemben az ellenkező akarat bármiképpen, tehát a végrendeleten kívül eső nyilatkozatok, körülmények és bármely támpontokból is kideríthető, sőt ezek alapján vélelmezhető is. Azonban a dispositív szabály félretételéhez is nemcsak kifejezett, hanem hallgatólagos végrendeleti akaratnyilvánítás is elegendő és így az ellenkező akaratot itt is, értelmezés útján is meg lehet állapítani, csak pusztán vélelmezni nem, gyakorlatilag tehát a különbség főként az értelmezési szabállyal szemben való bizonyítás könnyebbségére szorítkozik.

A J.-ban mindenekelőtt egy *általános értelmezési szabályt* találunk, mely szerint kétség esetében azon értelmezést kell előnyben részesíteni, amely mellett a végrendeleti intézkedés fogantatba megy (1882), (*favor testamenti*), ami nem esik teljesen össze a kötelmi jogban található azzal a szabállyal, hogy az értelmezésnél nem annyira a betűszerinti értelem, mint inkább a felek akarata irányadó (995), hanem annál tovább megy és nemcsak a valódi akaratnak, hanem annak bizonyos, az intézkedés fentartásához vezető irányban való kutatását írja elő kétség esetére. Ugyanazon a gondolaton alapulnak a J. azon további értelmezési szabályai, hogy az egyik intézkedés hatálytalansága nem vonja maga után a másik hatálytalanságát is (1878), míg a kötelmi

jogban fordítva a jogügyletek egységességének vélelménél fogva részleges semmisség esetén az egész jognyilatkozat megdől (1020), továbbá, hogy a kiegészítés fentartásával tett intézkedés a kiegészítés elmaradása esetén is magában véve megáll (1877), míg a kötelmi jog szerint (949) fordítva hasonló esetben a szerződés létrejövetele a fentartott pontokra is létrejövő megegyezéstől függ. Csak külső összefüggésben van ezzel — és tulajdonképpen a végrendeleti alakszerűségek kérdéséhez tartozik, — a mellette elhelyezett az a szabály, hogy valamely intézkedés kiegészítése céljából egy külön iratra való hivatkozás útján sem lehet egy az alaki kelléket nélkülöző okiratot érvényes végrendelet erejére emelni (1876), ami az u. n. *testamentum mysticum* kizárása. A végrendeleti forma kijátszhalása ellen irányuló ezen önmagában véve helyes rendelkezést ugyan mindenütt és mai alaki törvényünkben is megtaláljuk, megfontolandó volna azonban, hogy vannak bizonyos kisebb jelentőségű rendelkezések, pl. az örökhagyó ingóságainak, ékszereknek, butoroknak stb. szétszítása vagy szolgálatában álló személyek kielégítése, egyáltalán lényegtelenebb hagyományok, melyeket kell, hogy a mindenkori körülményekhez képest meg lehessen tenni és változtatni, anélkül, hogy ehhez okvetlen közjegyző vagy tanúk közreműködésével való újabb körülményes és költséges végrendelet legyen szükséges. Másutt, ahol mindenütt egyszerű holografummal lehet végrendeletet készíteni, ennek semmi akadálya, de nálunk csak úgy volna lehetséges, ha e részben a végrendeletben egy mindenkori jegyzékre lehetne hivatkozni, amint az ma mindennapi és annak a megtámadás eltiltásával esetleg sikerülhet is érvényt szerezni. A holografumot ezért kivételesen talán azon további esetre is ki lehetne terjeszteni, amikor arra egy végrendeleti intézkedés kiegészítése céljából hivatkozás történik, mert a hivatkozással magával már elesik a holografum ellen voltaképpen felhozható egyetlen komoly érv, hogy t. i. igen sokszor kétes, *animo testandi* készítette-e azt az örökhagyó? A J. egyébként még szigorítja is mai törvényünket, mely szerint a relatumnak csak akkor kell az alaki kellékekkel felruházottnak lennie, ha a részesítendő személyt illetően történik arra hivatkozás, míg ha a részesítés tárgyára, arányára stb. nézve hivatkozik örökhagyó külön iratára, mai jogunk szerint elegendő minden bizonyító erővel bíró okirat is (1876: XVI. t.-c. 12. §.). Különben is van a *testamentum mysticum* sok más lehető esete is anélkül, hogy u. a. szempont

alkalmaztatnák, így ha pl. örökhagyó egy banknál levő folyószámlakövetelését hagyja valakire, amikor későbbi felvételekkel, lefizetésekkel, átutalásokkal éppúgy minden végrendeleti forma nélkül állapíthatja meg voltaképpen a részesítés tárgyát.

A végrendeleti intézkedésekben rendszerint előforduló és a J. által törvényes értelmezési szabályokkal elosztatott *bizonytalanságok* részint a kijelölt örökösök személyére, részint az őket illető örökrészekre vonatkoznak, ugyanez állván megfelelően a hagyományokra is. Arra az esetre, ha az örökhagyó közelebbi meghatározás nélkül törvényes örökösait részesítette, a J. kimondja és pedig dispositív, tehát csak ellenkező végrendeleti rendelkezéssel félreterhető hatállyal, hogy a részesítés azokat illeti, akik örökhagyó halálakor a törvényes öröklésre hivatva lennének (1883. 1. mondat). Nem lehet tehát külön végrendeleti intézkedés nélkül csupán örökhagyónak más támpontokból megállapított vagy épen csak vélelmezett akarata alapján a részesítettek körét pl. amint gyakran vitatják, nem az örökhagyó halála, hanem a végrendelezés időpontja szerint meghatározni és így ha valaki az akkori örökösök közül időközben kiesett, a többi örökösök részét a növendékjog útján növelni azok hátrányára, akik időközben lettek törvényes örökösökké. Ugyanez a szabály áll a „család“, „rokonok“, „örökösök“ és hasonló megjelölésekre, de már csupán kétség esetén (1883. 2. mondat), tehát nevezetesen a házastárs kizárása ilyen megjelöléseknél nem csupán a végrendeletben foglalt intézkedés alapján, mint az előbbi esetben, hanem egyébként is megállapítható, sőt vélelmezhető is, amint ahogy rendszerint az ilyen kifejezésekkel az örökhagyó épen a házastárssal szemben a vele vérségi kapcsolatban állókra szokott utalni. Ezen szabályok a J. szerint csak arra az esetre szólnak, ha örökhagyó saját törvényes örökösait stb. részesítette, tehát ha másról van szó, szabad értelmezésnek van helye, mely általában ugyan hasonló eredményekre fog vezetni, de ha pl. az illető más személy örökhagyó előtt halt el, kétség esetén rendszerint az ő és nem örökhagyó elhalálzásának időpontja lesz irányadó. Azt, hogy a szintér igen sokszor csak általánosságban használt „gyermek“ kifejezés alatt ezen szó szélesebb értelmének és a feltehető akaratnak megfelelően, amint bírói gyakorlatunk is és pedig nemcsak ha saját, hanem ha más gyermekéről is van szó, követi (C 3099/1920) nem csupán az elsőfokú leszármazók, hanem elhalt gyermek utáni unokák is értendők,

a J. nyilván, mint magától értetődőt feleslegesnek tartja kimondani és ugyanúgy a szabad értelmezésre bízza azt is, hogy akár ilyen esetben, akár ha névszerint részesítettnek az unokák, nem mint több személynek az örökrészek meghatározása nélkül való kinevezése esetén (1902) a fejenként egyenlő — hanem a törzs szerinti osztály vélelmezendő. Külön szabályozza azonban a J. nagy gyakorlati jelentőségére való tekintettel a *hallgatólagos substitutió*nak rokontermészetű kérdését kimondván, hogy ha az örökhagyó ivadékát, elődét vagy testvérét részesítette és ez az öröklésből bármely oknál fogva kiesik, a részesítés átszáll a részesített ivadékaira is (1884). Arra az esetre fog ez tehát állani, amikor a részesített az örökhagyó előtt és pedig a végrendelezés után, vagy már előbb ugyan, de örökhagyó tudtán kívül elhalt, míg ha örökhagyó ivadéka a végrendelezéskor sem élt már és örökhagyó azt tudta, természetesen az az eset, hogy névszerint részesítse fel nem merülhet, ha pedig általánosságban gyermekeit részesíti, nem substitutióról van szó, hanem az előbb mondottak szerint ezalatt, noha a J. erre külön értelmezési szabályt fel nem állít, rendszerint az unokák is, mint közvetlen részesítettek értendők lesznek. A hallgatólagos substitutió, ami az ivadék részesítésének esetét illeti, mai jogunkban is vitán felül áll, de a J. azt kiterjeszti a félmezőkre és aminek különösen gyakorlati jelentősége van, a testvérekre is, amint ahogy mai gyakorlatunkban is találunk, de csak újabban egy esetet a hallgatólagos substitutiónak a testvér leszámazóira való kiterjesztésére azzal az indoklással, hogy annak általában helye van „ha a kedvezményezett és kiesett örökös az örökhagyóval törvényes öröklési kapcsolatban volt és utána leszámazó maradt.“ (C 1927. III. 29. 7135/1925). Feltűnő azonban, hogy a J.-ban a hallgatólagos substitutió nem dispositív szabály, hanem csak kétség esetén áll, tehát ha gyermekről is van szó, az unokák mellőzésével és köteles részre szorításával a többi gyermek növendékjoga nemcsak örökhagyónak ilyen végrendeleti intézkedése alapján foglalhat helyet, hanem egyébként is vitatható. Kellően kiemeli a J. szövege, hogy a hallgatólagos substitutió magával az örökhagyóval is törvényes öröklési kapcsolatban kell állania, aminek gyakorlati következménye főleg az, hogy az átszállásnak végrendeleti intézkedés hiányában nincs helye pl. a részesített gyermek által örökbefogadottakra, mert hiszen az örökbefogadásnak a J.-ban található szabályai szerint az örökbefogadás nem hat ki

az örökbefogadó rokonaira (218), tehát az örökbefogadottnak nincsen törvényes öröklési joga sem az örökbefogadó szülői után és így nem léphet hallgatólagos helyettesítés útján sem az örökbefogadó helyébe. Megegyezik ez mai gyakorlatunkkal is, mely szerint a hallgatólagos substitúció előfeltétele a „vérségi kapcsolat“ és az örökbefogadott csak az örökbefogadó hagyatékára nyerhet jogokat (E. h. 2074, 1893, C 2140/1916 1024/1926). Ellenben épúgy beáll a helyettesítés akkor is, ha a részesített nem vérszerinti ivadéka az örökhagyónak, hanem csupán örökbefogadott gyermeke, mert az örökbefogadott mindenben a törvényes gyermek jogállásába lép (215) és az örökbefogadás kihat mindenestre az örökbefogadott később született ivadékaira és az örökbefogadáskor meglevő ivadéokra vagy ennek később született ivadékaira is, ha az örökbefogadási szerződéshez szintén hozzájárult (218). A J. tehát ezen ma is gyakran felmerülő kérdéseket kimerítően és minden kételyt kizáróan szabályozza.

A J.-nak azokra az esetekre szóló dispositív szabályai, amikor az örökhagyó több örökösre nézve nem állapította meg kellő határozottsággal az örökreszket (1902—1905) illetve több hagyományos részesedésének mértékét (1931) a közismertek, így kétség esetében egyenlő osztálynak a hagyaték ki nem merítése esetében aránylagos felemelésnek, meghaladása esetében aránylagos leszállításnak van helye, közös részen belül (re conjuncti) mindig különállóan. Itt említhető fel az is, hogy ha örökhagyó ivadékait a törvényes örökreszeknek megfelelő részekben nevezte örökösökül, épp úgy helye van az osztályrabocsátásnak, mint a törvényes öröklésnél, hacsak azt ellenkező végintézkedés ki nem zárja (2141), míg mai gyakorlatunk a végrendelet alkotása utáni juttatásokat sem szokta betudni (C 3503/1915).

A végrendeleti örökösöknek gyakran vitás u. n. *növendékjoga*, vagyis, hogy valamelyikük kiesése esetén sem jut a megürült örökresz a törvényes örökösöknek, hanem azzal az örökösöké arányosan növekszik, a J. szerint örökhagyó fellehető akarata alapján beáll nemcsak abban az esetben, ha az örökösök az egész hagyatékra örökreszek megjelölése nélkül osztatlanul, vagy ha általánosságban egyenlő részekre, hanem akkor is, ha ámbár számszerűleg meghatározott, de egyenlő hányadokban vannak kinevezve (1907). Ezen esetekben tehát örökhagyónak a növendékjog előfeltételét képező az a szándéka, hogy a hagyaték a törvényes öröklés

kizárásával kizárólag a végrendeleti örökösöknek jusson, — miután a J. szabálya dispositív — nemcsak vélelmeztek, tehát bármiképen megcáfolható volna, hanem a növendékjogot csak ellenkező végintézkedéssel, a törvényes öröklés fenntartásával vagy helyettes-örökösnevezéssel lehet kizárni, mely — amint a J. külön kimondja (1910) — a növendékjogot természetesen megelőzi, illetve ha örökhagyó az örökösöket kölcsönösen egymásnak helyettesítette (1913), azzal úgyszólván egyenlő eredményre vezet. Ha ellenben a kijelölt örökreszek nem egyenlők, örökhagyónak fordítva az a szándéka vélelmeztek, hogy a növendékjogot ki akarta zárni (1908). A J. ezen különböztetése tehát azon gondolatokon alapul, hogy különböző hányadok kiszabásából következtetni lehet örökhagyó azon akaratára, hogy annál többet az illető semmiesetre se kapjon, ellenben az egyenlő, noha számszerű hányadokra való kinevezés semmiben sem különbözik az egész hagyatékra osztatlanul való kinevezéstől. Miután azonban az egyenlőtlen részek esetében már csak értelmezési szabállyal van dolgunk, a növendékjognak a J. szerint itt is könnyen lesz hely adható. Mindez megfelelően áll a hagyományra is (1945, 1946). Látni való tehát, hogy a J. éppem nem kedvez a törvényes öröklésnek ezen a ponton sem és így a gyakorlat a mai fog maradni, mely szerint már akkor is, ha a végrendelet mint rendszerint, az egész hagyatékot kimeríti vagy ha a végrendeleti örökösök általános örökösöknek nevezetnek, ebből magából következtetni lehet örökhagyónak azon valószínű akaratára, hogy az egész hagyatékot kizárólag a végrendeleti örökösöknek akarta juttatni — és ebből folyólag a növendékjogra, — a hányadok meghatározásával pedig, még ha egyenlőtlenek is, az örökhagyó nem azt akarta kifejezni, hogy annál többet ne kapjanak, hanem csupán a felosztás módját akarta szabályozni (C 2579/901, 689/903, 7343/905, 3893/904.), ami annyival inkább helyes, mert örökhagyó rendszerint nem szokott a kiesés lehetőségére és így arra gondolni, hogy az örökös ez esetben se kapjon többet, mert hiszen akkor valószínűleg a helyettesítés tárgyában is intézkedett volna. A növendékjogot a J. mint minden törvény, csak a törvényes örökléssel szembe állítva szabályozza, de felmerülhet annak kérdése a végrendeleti örökösök egymásközötti viszonylatában is. Így, ha örökhagyó általános örökösének nevezi A-t és a hagyaték $\frac{1}{4}$ részére nézve örökösül B-t, akkor könnyen fellehető örökhagyó azon akaratára, hogy B kiesése esetén A legyen

egyedüli örökös, de aligha, hogy A. kiesése esetén B is az legyen. Ilyen és hasonló, sok változatban elképzelhető esetek eldöntését a J. természetesen a jogalkalmazásra bizza.

A végrendeletekben a *feltételek és időmeghatározások* nagy szerepet játszanak és sok nehézséget okoznak. Mindenekelőtt szabályozást igényelnek az örökség megszerzésével való összefüggésben. Az örökség ugyanis rendszerint az örökhagyó halálával nyílik meg, de amennyiben örökhagyó halálakor még be nem következett halasztó feltételről vagy kezdő határidőről van szó és azt a részesített meg nem éri, fel kell merülnie a megnyílás elhalasztása és ezzel az átörökíthetés (transmissio pendente conditione) kérdésének. Míg ugyanis élők közötti ügyletekkel szerzett feltételes jogok az általános jogelvek szerint, miután nincsenek személyhez kötve, átruházhatók és az örökösökre átszállanak, addig itt figyelembe veendő, hogy az örökhagyó a részesítést rendszerint az illető személyére való tekintettel teszi. Ebből kiindulva, a J. általánosságban ki is mondja, hogyha a részesített előbb hal meg, mintsem a feltétel vagy időpont bekövetkezett, — még ha dies certus vagy épen dies certus quando is forog fenn — kétség esetében a részesítés nem lép hatályba, tehát nem is száll át (1887). Azonban a J.-nak az öröklés megnyílására vonatkozó szabályai úgy az örökösnevezésnél, mint különösen a hagyományoknál rendszerint ellenkező eredményre vezetnek. Ugyanis az ilyen örökösnevezés a J. szerint kétség esetén egyúttal utóörökösnevezést foglal magában azzal, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkeztéig ha az örökhagyó másként nem intézkedett, törvényes öröklésnek van helye, azután pedig az örökség a végrendeleti örökösnek, mint utóörökösnek kiadandó (1917). Az átörökíthetés tehát itt egybeesik az utóörökös váromány átszállásának kérdésével, melyet pedig a J. az utóörökös örökösének kedvezve akként szabályoz, hogy az utóörökség kétség esetén rájuk száll át, ha az utóörökös az örökhagyó halálát megérté, de az utóörökösödés megnyílt előtt meghalt (2052). A feltételes vagy határidős hagyományi követelésekre nézve pedig a J. egyenesen dispositiv szabály erejével mondja ki, hogy azokra az örökhagyó halálától kezdve az ugyanilyen kötelmi követeléseknek szabályai irányadók, tehát a hagyomány átszáll (2056) és hatálytalanná csak az esetben válik, ha örökhagyó halála után 32 év alatt sem nyílt meg (2057). Ezek szerint az örökségnél, amennyiben az utóöröklésnek tekinthető, a

hagyománynál pedig egyáltalán a megnyílás, — mely csak az utóöröklés esetével, a kitűzött feltétellel egy időponttal áll be, viszont nem szükségképeni előfeltétele az átörökíthetésnek és a hagyomány időközi értékesítés útján is átruházható.

Különleges szabályozást találnak azután a J.-ban bizonyos természetű feltételek. Érintetlen, ellentmondó feltételeknél nem a részesítés, — mint az ilyen feltétel mellett létrejött szerződés (993) — semmis, hanem a feltétel marad figyelmen kívül, ugyanúgy a lehetetlen vagy csupán sikanöz feltétel is, ami bizonyára közelebb áll örökhagyónak a részesítésre, mint főcélra irányuló akaratához és csakis ha a végrendeletből vagy egyébként kitűnik, hogy a feltétel nélkül örökhagyó a részesítést sem akarta volna, lesz az utóbbi semmis (1888 I.) Más megítélés alá esnek ellenben a tilos vagy erkölcstelen feltételek, melyek tekintetében közérdekből jogosult lévén örökhagyó akaratának korlátozása, a J. is és pedig kényszerítő szabállyal vagyis örökhagyó akarata ellenére is, tehát ha anélkül a részesítést nem is akarta volna — az ilyen feltételt nemlétezőnek tekinti — amit azonban a J. olyképp construál, hogy csak a bontó feltétel esetére mondja ki annak figyelmen kívül hagyását, míg halasztó feltétel esetén a részesítés semmis (1888 II.), amiből tehát az következik, hogy a részesített a bontó feltétel beállta dacára sem veszi el az örökséget és a halasztó feltétel beállta dacára sem szerzi azt meg, vagyis tulajdonképen a feltétel az, mely mindenestre hatálytalan. Ez a constructio megoldja ugyanis azt a nehézséget, mely különben előállhatna oly esetben, amikor ugyanazon tilos vagy erkölcstelen feltétel az egyik részesítésnek bontó és a másiknak halasztó feltételül van szabva, ami pedig a rendszerinti eset, miután épp a feltétel folytán mindig két eshetőség és két érdekelt van. Ha pl. B van örökösnek nevezve, de csak arra az esetre, ha feleségétől elválik, míg különben A-nak jut az örökség és mint a bizottsági szöveg, csak azt mondjuk, hogy ez a feltétel, mint erkölcstelen, nem létezőnek és a részesítés feltétlenné tekintendő, ebből tulajdonképen az következne, hogy úgy A-nak meg kellene tartania, mint B-nek meg kellene kapnia a mindkettőjükre nézve a törvény szerint feltétlenné vált ugyanazt az örökséget, míg a J. szerint, miután a feltétel A-ra nézve bontó és így semmis, neki nem kell kiadnia az örökséget, miután továbbá ugyanaz a feltétel B-re nézve felfüggesztő és így a részesítés semmis, ő nem igényelheti válás esetén sem az örökséget.

Ezzel kapcsolatban rá kell mutatni, hogy a J. kifejezetten csak a tilos vagy erkölcstelen feltételszabásban korlátozza az örökhagyó akaratát, míg kötelmi joga (972, 973) szerint a szerződés egyáltalán, ha törvényes tilalomba, jóerkölcsbe vagy közrendbe ütközik, semmis és — ami azután még külön mondatik ki — az ilyen feltétel alatt létrejött szerződés is semmis (993). Felmerül ennél fogva az a kérdés, minő befolyással van a végrendelet érvényességére, ha nem a feltétel, hanem egyébkénti tartalma, így az intézkedés célja és nevezetesen, esetleg kifejezetten meg is jelölt indoka ütközik a törvény tilalmába vagy a jóerkölcsbe? Aktualitással e tekintetben leginkább a házasságon kívüli viszony bír. Birói gyakorlatunk a kötelmi ügyleteket a jóerkölcsbe ütközőnek és semmisnek tekinti, nemcsak ha a szolgáltatás az ilyen viszony feltétele vagy viszonzása gyanánt köteleztetett, hanem akkor is, ha az ügylet arra való tekintettel létesült. Ellenben a Curia elvi határozata szerint (290) az öröklési szerződést a felek nyilván indító okul szolgáló ágyassági viszonya nem teszi erkölcstelenné és így jogilag hatálytalanná, annyival inkább áll ez természetesen az egyoldaluan visszavonható végrendeletre. Kérdés azonban már most, általában érvényes-e minden végintézkedés, bármennyire nyilvánvalóan is az általános erkölcsi érzületbe vagy a törvény tilalmába ütközik a feltétel esetén kívül is, annak tartalma nevezetesen indító oka? Így, ha pl. az anya azért hagy egyik fiának nagyobb örökséget, mert az egész család előtt gyűlöletes apát megölte. Ami még arra a további visszás eredményre is vezethet, hogy éppen csak akkor fog elesni a fiú a részesítéstől, ha tényleg nem ő ölte meg atyját és így a végintézkedés indokban való tévedés címén megtámadható. Másfelől alig lehet elmenni odáig, hogy a végrendelet megtámadható legyen oly indító okok alapján is, melyek a végrendeletben ki nem fejeztettek, ami a pereknek kiapadhatatlan forrásává válna. A jogalkalmazás meg fogja találni a helyes utat, de a J.-nak kifejezett különböztetése szerződés és végintézkedés között és a szerződéssel szemben világosan a feltételkitűzésre való szorítása a végrendeleti intézkedés jog- vagy erkölcseellenesség okából való semmiségének, mint argumentum a contrario mindenestre meg fogja nehezíteni a szabad birói mérlegelést, mert nem kell éppen mindig ilyen kirívó esetre gondolni.

Annak megítélését, hogy mely feltétel tekintendő tilosnak vagy erkölcstelennek, a J. a házassági tilalmon (1890) kívül

teljesen a szabad birói mérlegelésnek engedi át és mellőzi a bizottsági szövegben kiemelt egyes példákat is, melyek közül különben azt, hogy tilos feltétel volna az az elég gyakori kikötés is, hogy az örökös vallását meg ne változtassa, birói gyakorlatunk sohasem osztotta, mert a Curia elvi határozata (273) szerint épp ellenkezőleg „a vallásváltoztatás nem mindig benső meggyőződésből, hanem sokszor külső és világi indokok behatása alatt történik, az ily vallásváltoztatás megnehezítésében nem foglalhatik erkölcstelenség, erkölcstelen volna a vallás elhagyására való kényszerítés, de abban valakit megtartani erkölcsös szándék.”

A J. szerint mai gyakorlatunkkal egyezően a bizottsági szöveggel ellentétben a végrendelet meg nem támadása a részesítés feltételeül annak különbeni elvesztése terhével meghagyható (*elcusula cassatoria*), ami azonban, mint mai gyakorlatunk is tartja (E. h. 2171) nem terjed ki a végrendelet valódiságának vagy értelmének vitatására (1889), ellenben kiterjed az alaki kellékek hiánya miatti sikertelen megtámadásra is. Ép úgy az u. n. *cautela Socini* is kiköthető, vagyis hogy a kötelesrészre jogosítottat a korlátozással hagyott vagyonnak a kötelesrészt meghaladó része csak abban az esetben illesse, ha a korlátozást a kötelesrész tekintetében is elfogadja, míg ha ilyen kikötést maga a végrendelet nem tartalmaz, a kötelesrészt korlátozásától mentesen és ezenfelül a többletet is a korlátozással követelheti (2032, 2033) úgy, amint ez mai állandó gyakorlatunk szerint is áll („hacsak örökhagyó az ellenkezőt kifejezetten ki nem kötötte”, „jogvesztés terhe alatt őt a végrendelet megtámadásától el nem tiltotta”, C 7628/916, 1102/920, 1520/926).

Ha a feltétel teljesítése kizárólag a részesítettől függ, akár pozitív, akár negatív, akár bizonytalan — esetleg haláláig tartó — akár csak határozott időn át folytatandó vagy abbahagyandó cselekményéről van szó (pl. az örökös folytatja örökhagyó üzletét, nem lép színészi pályára), az ilyen u. n. protestatív feltétel a J.-ban de lege bontó feltétellé minősítetik, tehát az örökös a részesítést azonnal megkapja és pedig biztosítékkadás, az u. n. *cautio Muciana* nélkül és csak az ellenkező magatartása folytán veszti el (1891), mert ha az ilyen feltételnek meghagyatnék formailag felfüggesztő jellege, csak bizonytalan időben, sokszor voltaképpen csak halálával dőlne el a feltétel betartása és így a részesítéshez legföljebb öröksei juthatnának, ami nyilván nem lehetett örökhagyó szándéka, aki

ha végrendeletében másként nem intézkedik. — és ezért a J. nem egyszerű értelmező, hanem dispositiv szabályt állít fel — nem akarhatott egyebet, mint kötelezni az örököszt bizonyos magatartásra a részesítés különbeni elvesztésének terhével.

A végrendeletnél a forgalmi ügyletektől eltérően a rendelkezés valamely hallgatólagos feltételének, nevezetesen indokának is fokozott hatályt kell tulajdonítani, mert egyrészt a rendelkezés ingyenességénél fogva a valódi akarat érvényesítésére nagyobb súlyt kell helyezni, másrészt pedig a belső akaratnak a másik fél, a részesített által való felismerhetése egyáltalán közömbös és ezen tisztán egyoldalú, máshoz nem intézett jognyilatkozatnál még annyi jelentőséggel sem bírhat, mint pl. az ajándékozásnál. Ezért a J. szerint is, mint mai jogunkban, a végrendelet *indokbeli tévedés* címén megtámadható a legtágabb körben, így anélkül, hogy a rendelkezés indokának a végrendeletből ki kellene tűnnie, anélkül, hogy objective is lényegesnek kellene lennie és nemcsak ha egy múlt vagy jelen körülmény téves feltételezéséről van szó, hanem akkor is, ha egy jövőbeli körülményre vonatkozó megghiúsult várakozás forog fenn. A megtámadásának azonban bizonyítania kell nemcsak a fellevés tévességét és azt, hogy ez a fellevés indította örökhagyót a rendelkezésre, hanem azt is, hogy e nélkül az intézkedést nem tette volna meg (1953, 2). Újítás, hogy a megtámadás joga nemcsak az örökhagyó halála után az érdekelteket, hanem életében őt magát is megilleti (1954), ami — tekintve, hogy örökhagyó ezt a végrendelet egyszerű visszavonásával is elérhetné és így erre voltaképpen csak az öröklési szerződésnél van szükség, ahol mai jogunk is ismeri — nyilván csak arra a kivételes esetre szól, amikor örökhagyó utóbb végrendeletre képtelenné válik, mely esetre tehát a J. ki is mondja, hogy helyette törvényes képviselője élhet a megtámadás jogával. Két olyan esetet, amidőn a tévesen feltételezett körülményeket a törvény maga is objective annyira lényegeseknek tekinti, hogy feltételezi, miként ezek tudatában az örökhagyó nem így rendelkezett volna, a J. külön kiemeli a megtámadási esetek köréből. Ide tartozik először a házastárs részesítése, ha az annak nyilván indokát képező házastársi kötelék hiányzik, illetve megszűnt vagy a házasság felbontását az örökhagyó halála idején kérhette és akarta is (1879), másodsorban a kötelesrészre jogosított ivadék mellőzése, midőn ilyenről az örökhagyó nem tudhatott, mert csak a végrendelet után született vagy

vált köteles részre jogosulttá pl. örökbefogadás, törvényesítés által vagy nem tudott, mert pl. már halottnak hitte, illetve kötelesrészre jogosult voltáról nem tudott, mert pl. a közelebb fokú ivadékot, akinek kiesése folytán lett azzá, éle benlevőnek hitte (1880). Mai gyakorlatunk is a gyermek utószületését hallgatólagos bontófeltételnek minősíti (C 8144/905, C 4656/1927) és örökbefogadás esetén is érvénytelennek tekinti a korábbi végrendeletet (C 2028/903). Ezeket az eseteket a J. a bizottsági szövegtől részben eltérően nem csupán mint a téves fellevés miatti megtámadás minősített eseteit, hanem egyenesen mint hatálytalansági eseteket szabályozza, míg mai legújabb gyakorlatunk is hol hatálytalannak (C 4656/1927), hol csupán megtámadhatónak tekinti (C 6321/1927) az ilyen végrendeletet. A J. a hatálytalanságot mondja ki és eltekintve a megtámadási jog egy évi határidejétől, lényeges pontokban is attól eltérően szabályozza. Mindenekelőtt nem a végrendelet hatálytalanságát vitatónak kell bizonyítani, mint a megtámadásnál sem azt, hogy a téves fellevés indította örökhagyót ezen rendelkezésre, sem pedig különösen azt, hogy a való tényállás tudatában örökhagyó nem így rendelkezett volna, hanem mindezt a törvény vélelmezi és ezzel szemben a bizonyítási teher fordítva arra hárul, aki a végrendeletre hivatkozik és akinek e szerint bizonyítania kell, hogy örökhagyó házassági kötelék nélkül is részesítette volna házastársát és az ivadékot tudva is mellőzte volna, amint azt pl. a Curia egy esetben kimondotta az örökhagyó halála után törvényes származásának elismert gyermekekre, mert örökhagyó annyira meg volt győződve arról, hogy azt nem ő nemzette, hogy akkor sem végrendeletre volt más kép, ha már az ő életében mondatott volna ki törvényes leszármazónak (C 6321/1927). További különbség a J. szerint, hogy nemcsak a mellőzött ivadék kapja meg teljes törvényes örökrészét, nem pedig csupán kötelesrészét, hanem az egész végrendelet is megdől vagyis a többi ivadéknézve is a törvényes öröklés áll be, hatálytalannokká válnak hagyományok is stb. Mégis nyilván olyan rendelkezések, melyek nem a mellőzött ivadékot terhelik, többnyire olyanoknak lesznek bizonyíthatók, melyeket örökhagyó különben is megtett volna. Így, ha pl. örökhagyó A. fiát $\frac{1}{3}$, B. fiát $\frac{2}{3}$ részben nevezte örökösül és C. fiát, nem tudva róla, mellőzte, a J. szabályával szemben az értelmezés többnyire oda fog vezetni, hogy A. és B.-t nem egyenlő $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{3}$, hanem A.-t csak $\frac{2}{9}$ -ed, B.-t még egyszerűen $\frac{2}{9}$ -ed és

C. P. a törvényes $\frac{2}{3}$ -ed rész) illeti. Kiemelhetjük még, hogy a J. szerint a bizottsági szövegtől eltérően a hatálytalanságnak nem előfeltétele, hogy a mellőzött ivadék örökhagyó halálakor életben is legyen, tehát a végrendelet hatálytalan lehet anélkül is, hogy ez a mellőzött ivadéknak vagy az ő ivadékának előnyére szolgálna. A hatálytalanság eseteinek tényálladékát a J. taxatív felsorolással állapítja meg, eszerint nem lehet helye semmiféle, noha analog, így az error juris eseteire való kiterjesztésnek, mint ahogy pl. a Curia egy elvi határozatában a végrendeletet érvénytelenítette, mert örökhagyó apáca leányáról azt hitte, hogy öröklésre képtelen (284). Épúgy más, mint az ivadéknak, nevezetesen a végrendelet utáni házasságkötés esetén a házastársnak nem szándékolt mellőzése sem vonhatja maga után a végrendelet hatálytalanságát, — bár ezen nőtlen korban alkotott végrendeletek birnak leginkább gyakorlati jelentőséggel — hanem mindezen esetekben csak a megtámadás általános lehetősége marad fenn a nehezebb bizonyítás terhével. A házastárs kérdésében mai jogunk is ezen az állásponton van és éppen a háborúban, a hadbavonulás előtt alkotott igen sok végrendelet a későbbi házasság dacára sem mondható ki érvénytelennek, miután örökhagyó azt vissza nem vonta (C 4758/1925). Ugyanis mindezen esetekben a döntés többnyire azon fog megfordulni, hogy a bíró az örökhagyó a tévedés felismerése utáni magatartásának, nevezetesen magának annak a ténynek, hogy a végrendeletet vissza nem vonta, minő hatályt tulajdonít? Miután ugyanis a megtámadás és a hatálytalanság egyaránt azon a kérdésen fordul meg, hogy örökhagyó a téves feltevés nélkül is így rendelkezett volna-e, — vagyis mindkét esetben csak értelmező szabállyal van dolgunk, mellyel szemben csak a bizonyítási teher oszlik meg különbözően — és erre a kérdésre nyilván a tévedés felismerése utáni magatartásból lehet legbiztosabb következtetést vonni, ennél fogva nincsen szó arról, hogy az ilyen intézkedésnek a tévedés felismerése utáni megerősítése kizárólag csak újabb végrendelettel történhetnék, dacára, hogy a végrendeleti alakszerűségek alapelve tulajdonképpen ezt kíváná. A megtámadásnál a J. külön ki is mondja, nyilván arra való tekintettel, hogy az örökhagyó is a megtámadásra jogosultak közé tartozik, hogy a megtámadásnak nincsen helye, ha az örökhagyó az intézkedést jóváhagyta, ami eszerint nemcsak újabb végrendeletben, hanem bármely formaszzerűtlen módon, sőt nemcsak kifejezett akaratnyilvánítással,

hanem hallgatólag is történhetik, nevezetesen pedig épen a végrendelet vissza nem vonásából magából is, habár bizonyos ideig ez módjában állott, a jóváhagyás szándékára legtöbbször következtetni lehet. Ugyanez fog állani, noha a J. a jóváhagyás lehetőségét itt külön nem említi, a hatálytalanság eseteiben is, mert annak bizonyítását, hogy örökhagyó különben is így rendelkezett volna, itt is megengedi és így az bármely perrendszerű bizonyítékkal történhetik. Ez a mai gyakorlatunk is, noha természetesen a concret eset körülményei igen különböző eredményre vezetnek. Mindenesetre azonban a Curia elvi határozatban (285) kimondotta, hogy „a gyermek utóbbi születéséből a végrendelező akaratának megváltoztatása csak vélelem alapján állapítható meg s ez a vélelem az utóbb bekövetkezett tényekre tekintettel lerontottnak is tekinthető, mely esetben a végrendelet hatálya újból feléled és az utószülöttnek csak köteles részre van igénye“; továbbá elegendőnek tekintette, hogy örökhagyó, noha végrendeletét 12 évvel túlélte, azt nem vonta vissza (C 1622/1901), de viszont azt is ismételtén kimondotta, hogy „a végrendelet vissza nem vonása — dacára, hogy egy esetben 18 év is eltelt — közömbös és kifejezett fentartás szükséges, mert a végrendelet kezdettől fogva érvénytelen (3157/1909, 9287/1904, 3059/1926). Ezentúl is tehát a szabad bírói mérlegelés fogja eldönteni a különböző eseteket.

Az örökhagyó valódi akaratának érvényesítésében a J. nem megy el odáig, hogy a titkos fenntartásokat, a *reservatio mentalis* is megengedje és az a végrendeletet semmissé tegye. Az ide tartozó esetek nem is olyan példánélküliek és — amivel pedig a *reservatio mentalis* érvényesíthetése ellen leginkább érvelni szoktak — nem is mindig olyan nehezen bizonyíthatók. Pl. az örökhagyó férjhezadó leányának kérését hozomány helyett egy, a leányt előnyben részesítő végrendelettel nyugtatja meg, vagy az örökhagyó, hogy hitelét növelje, a helybeli takarékpénztár igazgatói előtt tett végrendeletben vagyonaival arányban nem álló jótékony hagyományokat rendel s utóbb az ilyen nem komolyan gondolt végrendeletek visszavonása véletlenül elmarad. A J. öröklési joga idevágó szabályt nem tartalmaz, míg kötelmi joga szerint természetesen a titkos fenntartás a szerződési nyilatkozat érvényességét nem érinti (998) és ugyanez áll máshoz nem intézett egyoldalú nyilatkozatra is, ha a törvény mást nem rendel (1009), amilyen kétségtelenül a végrendelet is. Kérdéses mégis, hogy alkalmazható-e

ez a reservatio mentalis flagrans és teljeshitelűen bebizonyított eseteiben is, mikor utóvégre itt mégis a valódi és komoly belső akarat, nem pedig mint forgalmi ügyleteknél a másik fél tudomására jutott nyilatkozat a döntő.

Amennyire lényeges és gyakorlati különbség van örökös és hagyományos között, nevezetesen a hagyatéki tartozások viselése, a hagyatéki birtokbavétele és ami tételes örökösödési eljárásunkat illeti, az öröklési igényeknek perenkívüli úton való igazolhatása és érvényesíthetése szempontjából is, oly kevéssé hatolt az be a laikus köztudatba és annyira megmaradt különösen a végrendelezők az a szokása, hogy az örökösök részesítését is többnyire nem hányadaik kijelölésével, hanem az egyes vagyontárgyaknak közöttük való szétosztásával eszközlik. Ennélfogva a J. is szükségét látja több szabályt felállítani arra nézve, hogy ki tekintendő örökösnek és ki csupán hagyományosnak, természetesen nem az itt is mellőzött fogalommeghatározások, hanem kizárólag örökhagyónak fellehető akarta lévén irányadó, miért is kivétel nélkül csak értelmező szabályokkal van dolgunk, melyekkel szemben örökhagyónak nemcsak a végrendeletből kitűnő, hanem bármiképp kipuhatható akarata is figyelembe veendő. Mindenekelőtt miután a mai felfogásnak megfelelően az örökösnevezést nem lehet formához kötni, ahhoz az örökös szó használata (1896) sem szükséges, hanem enélkül is annak tekintendő, akinek örökhagyó az egész hagyatéket vagy annak egy hányadát hagyja (1898), de nem szükséges okvetlen a hányados részeltetés sem, hanem enélkül is az örökös előnyösebb jogi helyzetébe jut, akinek örökhagyó a hagyatékból aránylag jelentős (1898) (úgy mint ma a Curia 1986/1904. szintén mondja „tetemes“) vagyontárgyakat vagy egyes tárgyakról való rendelkezés után minden egyéb tárgyat hagy (1900) vagy ha egyiknek minden ingó, másoknak minden ingatlan vagyonát hagyja (1899) vagy ha az egyes hagyományozott tárgyak a hagyatéket kimerítik (1899), mindez csak példaszerű felsorolás lévén és ezenkívül is (pl. egyiknek magyarországi, másnak külföldi vagyonát hagyja), az értelmezés u. a. eredményre vezetvén. Másfelől ugyanezen okból az örökös szó használata nem is elegendő (1896), hanem ennek dacára csak hagyományosnak tekintendő, akinek csupán egyes hagyatéki tárgyak jutnak (1897) és hányados részeltetés dacára is, kinek csupán a tiszta hagyatéki valamely hányada adandó ki (1898. II. legatum partitionis), mert

ebből joggal lehet következtetni örökhagyó azon szándékára, hogy a részesített ne osztozzék a hagyatéki tartozásokban és ne kapja részesítését közvetlenül a hagyatékból.

A hagyomány a J. szerint ugyan rendszerint csak követelési jogot ad a terhelttel szemben, tehát elvileg a legatum per damnationem formájában szabályoztatik (1924), anélkül azonban, hogy ezzel a dologi, vagy amint a J. nevezi, közvetlen hagyomány (legatum per vindicationem) lehetősége, melynél a hagyományos a tulajdont vagy jogot úgy mint az örökös, közvetlenül az örökhagyótól szerzi meg (2055). kizáratnék. Ennek tárgya azonban csupán örökhagyónak valamely egyedileg meghatározott dolga, vagy joga lehet, ilyennek hagyományozása esetében viszont — vagyis rendszerint hacsak nem pénzhagyományról van szó — a J. azt egyenesen vélelmezi is (1925). A J. tehát abból indul ki, hogy a species hagyománynál a közvetlen átszállás felel meg inkább örökhagyó szándékának, aki ha egy bizonyos egyedi vagyontárgyáról van szó, aligha gondol a csupán kötelmi követelés neki idegen jogi konstrukciójára, mely emellett kevésbé is biztosítja, hogy a hagyományos csakugyan meg is fogja kapni ezen tárgyat. Ez felel meg mai jogunknak is, kétségtelenül ha ingatlan a hagyomány tárgya, már tételes örökösödési eljárásunkból is kitűnően, mely szerint az ingatlanhagyományos épp úgy, mint az örökös, az örökösödési eljárás megindítását kérni jogosult (1894:XVI. t. c. 3. §. 3.) és az ingatlan épp úgy örökhagyóról közvetlenül az ő nevére irandó át (82. §.), de ingók tekintetében is, ahol arra nagyobb szükség is van, mert az ingatlant a hagyományos elől úgyse lehet elvonni, ugyancsak eljárási törvényünkben kitűnően, miután nemcsak örökösödési, hanem hagyományi bizonyítvány is kérhető nemcsak és ingatlanra, hanem ingókra is (106. §.) pl. letétben levő értékpapírokra, amennyiben arra a jogosultnak a törvény szavaival élve „ezeknek kézhezvétele“ „a hagyomány átszállásának“ igazolása céljából szüksége van, ami tehát egyenesen előfeltételezi, hogy az anyagi jog szerint, a pénzhagyományt kivéve, a közvetlen átszállás lehetséges, sőt szabály is. Másfelől a J. a közvetlen hagyománnyal kétségtelenül kapcsolatos nehézségeket, különösen ami a hagyatéki egységes lebonyolítását és főleg a hagyatéki hitelezők kielégítését illeti, megoldja azzal, hogy a hagyománytárgy birtoka is a dologi jog szerint az örökösre száll át (453) és az örököst arra nézve a kezelő végrendeleti végrehajtó rendelkezési joga illeti (2055), főleg

pedig azzal, hogy a hagyatéki hitelező, aki a hagyományost a kielégítés sorrendjében megelőzi, az örökösnél végrehajtásilag ép úgy lefoglalhatja, mintha csak kötelmi hagyományról volna szó, természetesen anélkül, hogy ezzel a vindicationalis hagyományosnak is pro interno csupán subsidiarius felelőssége érintetnék (2095). Ellenben az örökös hitelezője az örökös személyes adósságai fejében a közvetlen hagyományt nem foglalhatja le, míg ezt a kötelmi hagyománynál a hagyományos csak külön eljárással akadályozhatja meg.

A hagyományokra és nevezetesen azok egyes fajaira vonatkozó különleges szabályok sorában a J. külön szabályozza azt a gyakori esetet, amikor a hagyománynak egyedileg meghatározott tárgya nincs meg az örökös hagyatékában, akár mert eredetileg nem volt örökös tulajdona, akár — s ez a rendszerinti eset — mert a végrendekezés után került ki vagyonából. Szabályképpen a hagyomány hatálytalan, miután feltehető, hogy az örökös rendszerint csak saját vagyonáról kíván rendelkezni és így nyilván tévesen magáénak hitte a dolgot, illetve abban a tévesnek bizonyult feltevésben volt, hogy az halálakor is meglesz, tehát a hagyomány hatálytalansága már a tévedés általános szabályaiból folyik. Ugyanebből következik azonban egyúttal a kivétel, hogy t. i., ha akár a végrendeletből, akár egyébként kitűnőleg örökös tudta, miszerint idegen dologról van szó, illetve az esetre is a hagyományosnak szánta azt, ha nem volna meg hagyatékában, a terhelt azt a hagyományos részére megszerezni tartozik. Tehát a J. szerint a species hagyomány rendszerint csak mint *legatum rei propriae* áll meg, kivételképpen azonban a megszerzési hagyomány alakjában is (1933). További kivétel a hagyatékhoz nem tartozó hagyomány elvi hatálytalansága alól, amikor örökös feltehető akarata szerint surrogationak van helye és ehhez képest a meg nem levő tárgy helyébe örökösnek annak szolgáltatása vagy érték megtérítése iránti követelése (1934) az elidegenített tárgy helyébe annak ellenértéke vagy az azért beszerzett más hasonló dolog (1935) a befolyt követelés helyébe annak tárgya (1943) lép. Fajdologhagyományozása ellenben, nevezetesen a pénzhagyomány természetesen mindenestre érvényes akkor is, ha a hagyatékban ilyen nem található. A J. egyébként nem bocsátkozik tulságos *casuisticába*, így a bizottsági szövegtől eltérően nem terjeszkedik ki a vagylagos, a választási, a *genus-hagyomány*, az ismert *legatum liberationis* és

legatum debiti, az ellátás, a nevelés, hozomány vagy kiházasítás valamint az örökség hagyományozásának eseteire, mindezeket a jogalkalmazásra bízva. Minden a hagyománytárgyat terhelő dologi jog esetén a J. örökös azon szándékát védelmezi, hogy a hagyomány így megterhelve illesse a hagyományost, ennél fogva különösen a jelzálog tartozást és ép úgy minden zálogterhet (pl. értékpapírok lombardköcsönéi) az örökös és hagyományos egymás közötti viszonyában kétség esetén a hagyományos viseli, nemcsak dologilag, hanem mint személyes adós is, a több hagyatéki tárgyat terhelő egyetemleges zálogjognál pedig aránylagos teherviselésnek van helye (1940-1941-1942). Miután a szabály csak értelmezési, ezen vélelem ellen szóló pl. végrehajtási, biztosítéki zálogjogi esetekben a bírói mérlegelés úgyszintén ellenkező eredményre is vezethet és a J. nem látta szükségét a bizottsági szövegbe felvett ilyen különböztetéseknek.

A követelési hagyomány esedékessége nem esik össze a megnyilással, hanem a J. az örökösnek 6 havi kiméleti időt ad (2058) és nem kötelezi arra sem, hogy ezalatt a pénzhagyomány után kamatot fizessen. Mérleg a species hagyomány hasznaitól (1938) és eltérőleg mai joggyakorlatunktól is, mely ugyan szintén nem tekinti késedelmesnek az örökösöt, amíg a hagyaték feletti rendelkezésben korlátozva van, de erre az időre, ha nem is késedelmi, azonban a hagyaték jövedelmével arányban álló kamatfizetésre kötelezi (C 1778|1919).

A *végrendeleti meghagyásokra* a J. sem tartalmi, sem időbeli külön korlátokat nem állít fel s így a meghagyás tárgya általában valaminek adása, tevése vagy nem tevése lehet, kivéve azt, ami tilos vagy erkölcstelen (1949, 1951) avagy — per analogiam a feltételekkel — ami lehetetlen, értelmetlen vagy puszta *chicane*. A meghagyás teljesítésére, miután itt a terheltnek végrehajtási kényszereszközökkel rendszerint ki nem kényszeríthető, többnyire személyes cselekvéséről és semmi esetre sem más részére való vagyoni szolgáltatásról van szó, mert akkor már hagyománnyal volna dolgunk, a J. szerint a terheltet nem lehet közvetlen kereset útján, hanem csak közvetve arra szorítani, hogy a meghagyás nem teljesítése esetén, amivel egy tekintet alá esik, ha ez az ő hibájából lehetlenné válik, a részesítés tőle elvonatik. A J. (1950) azonban nem megy el, mint a bizottsági szöveg odáig, hogy a meghagyást egyáltalán a részesítés bontó feltételévé minősítve, annak nem

teljesítése mindenesetre a részesítésnek egészben való elvesztését vonja maga után, hanem ennek elvileg csupán a meghagyás tárgyát képező szolgáltatás ellenértékének erejéig van helye, melyet tehát a terhelt és pedig anélkül, hogy akárcsak ennek erejéig is az örökség megnyílása hatálytalaníttatnék, az alaptalan gazdagodás szabályai szerint kiadni tartozik. Az ezekre való utalás a terhelt vétkessége fokának figyelembevételére is módot nyújt. Az actoratus megilleti a végrendeleti végrehajtót és minden érdekeltet, határidő kitűzését lehet kérni a hagyatéki bíróságtól és a kirendelt ügygondnok kezéhez történik a meghagyás ellenértékének kiszolgáltatása, aki azt annak teljesítésére fordítja. Közérdekű meghagyás esetén az illetékes közhatóság is eljárhat, de más különbség a magánérdekű meghagyással szemben nincsen. Ez a szabályozás felel meg az esetek túlnyomó többségében az igazságérzetnek, mellyel alig egyeztethető össze, hogy pl. az előirt misék elmulasztása teljes jogvesztéssel járhasson és mai joggyakorlatunknak is, mely ha pl. sírbolt emelése hagyatott meg, a megfelelő költségek bírói letétbe helyezésére kötelezi a terheltet (C 2378|1912). Csak ha az örökhagyónak oly akarata vélelmezhető, akár a végrendeletből kitűnőleg, akár bármely más alapon, hogy a meghagyás nélkül a részesítést nem tette volna meg, áll be annak egészben való elvesztése (1951), ami adott esetben, így különösen ha valaminek nem tevéséről, olyan tilalmakról van szó, melyekhez örökhagyónak valamely erkölcsi érdeke fűződik és melyeknek vagyoni ellenértéke meg sem állapítható, lehetővé teszi az ilyenkor indokolt büntetési szempont érvényesíthetőségét is. Pl. ha egy irodalmi hagyatékáról, levelezéséről, memoire-jairól rendelkező író, államférfi örökösének meghagyja, hogy ezeket halála után, de csak 50 évvel közzé kell tenni, mint a Franciaországban mostanában sokat emlegetett Goncourt-esetben, ahol ilyen okból a Zola örökségi alapítvány joghatályát, vagyis egyenesen a híres Goncourt-Akadémia fennmaradását teszik vitássá.

Folytatása következik.

A Magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Irta: *Osgyáni Rónay Károly dr.* kir. közjegyző.

Bevezetés.

Minden nemzet életének egyik legfontosabb tényezője az igazságszolgáltatás, mert az biztosítja a jogrendet, mely nélkül sem személy és vagyonbiztonság, sem gazdasági téren boldogulás el nem képzelhető, sőt még egészséges családi élet sem, amely pedig minden államilakulat legbiztosabb talpköve.

Minden igazságszolgáltatás első feltétele és fő oszlopa valamely jogszabályok kialakulása, tehát rendesen törvényhozás, melynek határozmányai alapján valamely kialakuló bíróság ítélkezik, „igazságot szolgáltat.” Ez az igazságszolgáltatás második főoszlopa.

Fejlettebb közgazdasági viszonyok bekövetkeztével pezsgőbb a jogi élet is. Változatosabbak és bonyolultabbak a jogi esetek, elannyira, hogy laikus már nem tájékozathatja magát kellő biztonsággal a jogviszonyok útvesztőjében, tehát kialakul a jogban járatos és tudásukat, valamint szolgálatukat a jogkeresők rendelkezésére bocsájtó szószólók, ügyvédek kara. Ez képezi az igazságszolgáltatás harmadik oszlopát.

Minthogy azonban minden peres vita a jogkeresőknek nemcsak tetemes idejét veszi igénybe és sok költséggel jár, de a perek nagyrészenek kimenetele is bizonytalan lévén: mindinkább közszükségletet képez a perek megelőzésének lehetővé tétele. Ennek legegyszerűbb módja pedig, hogy a szerződő felek megállapodásaikat írásba foglalják és hogy ezen írásbefoglalás minél nagyobb szaktudással történjék, sőt, hogy ezen szerződések biztos helyen megőrizhetők is legyenek. Kétségtelen ugyanis,

hogy a perek igen nagy száma vagy az írásbeli szerződések teljes hiányából, vagy pedig azok hézagos és homályos voltából származik. Ehhez járul, hogy még írásbeli szerződések is nem ritkán elkallódnak, megsemmisülnek, ami az érdekelt felekre nézve szintén fölötte hátrányos. Még a római jog fénykorában kialakult tehát a tabelliok intézménye, azaz oly egyéneké, akik szerződések írásba foglalásával eleinte üzlet-, később már szakszerűleg is foglalkoztak. A tabelliok intézményéből fejlődött ki jóval később először Olaszországban és emelkedett később igen magas fokra Franciaországban a közjegyzői intézmény. Ezen intézményt is a közszükséglet hozta létre és fejlett jogrendszerű államokban ez képezi az igazságszolgáltatás negyedik főpillérét.

E művecske keretében a közjegyzői intézmény ezen ősi kifejlődésével, valamint azzal, hogy különösen a XV. és XVI. században mennyire szivárgott át Magyarországra is, nem tartom szükségesnek foglalkozni. Mind ezt szépen megírta Erdújhelyi Menyhért „A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon” című pályanyertes, a kir. közjegyzők országos egylete által kiadott művében. E mű azonban a tulajdonképeni intézményes, az 1874. XXXV. t. c.-ken alapuló magyar közjegyzőséggel bővebben nem foglalkozik. Ezen törvény előzményeiről és az osztrák abszolút uralom által reánk diktált közjegyzői rendtartásról és az előbb hivatkozott törvény cikk megalkotásának körülményeiről, valamint a fölötte az országgyűlésen megindult vitákról 1913. évben Rupp Zsigmond, néhai jeles kartársunk, kezdett egy művet írni „A magyar közjegyzői intézmény története” cím alatt, melyet folytatólag 1914—17 években a Királyi Közjegyzők Közlönyé-ben közzé is tett, de 1917. június havában bekövetkezett halála a mű befejezésében, —

melynek alig egy harmadrésze készült el — megakadályozta.

Minthogy érdemesnek tartom e tárggyal foglalkozni, elhatároztam közjegyzői intézményünk megalkotásának és eddigi fejlődésének körülményeit megírni.

Minthogy pedig a közjegyzői intézmény nem a magyar jogiélet talajából nőtt ki, hanem idegen talajból lett ide átültetve; szükségesnek tartom alapos vizsgálat tárgyává tenni elsősorban, hogy milyen is volt ezen átültetés idején a mi jogviszonyaink talaja, továbbá másodsorban, hogy honnan ültették is át a közjegyzői intézmény csemetéjét. Szükségesnek tartom tehát tüzetesebben arra is kiterjeszkedni, hogy milyen talajból és mily jogviszonyok között fejlődött ki a hozzánk átültetett csemete.

Különösen szükségesnek tartottam a mi jogviszonyaink vázolásánál az 1848. előtti időkre visszamenni, mert csak így bírjuk egész valóságában átérteni azon nehézségeket, melyekkel a közjegyzői intézmény átültetése járt.

Mi hajlandók vagyunk az 1848. előtti jogviszonyokat annyira antikváltaknak és negligálhatóknak tartani, mintha azoknak emlékezetünkben való felidézése egészen fölösleges volna. A valóságban pedig az 1848. év előtti jogi viszonyoknak nagyrésze, különösen ami a bíróságoknak szervezetét és az ügyvédi karnak szervezetlenségét illeti, belenyúlik a közjegyzői intézmény hajnalodásának idejébe.

Az olvasó szives elnézését kérem tehát, ha ezen viszonyokkal bővebben foglalkozom. Fölemlítem még, hogy ezen művecském megírásánál a forrásokat kutattam és használtam fel, így többek közt a közjegyzőségre vonatkozó örvénycikkekre vonatkozó országgyűlési indokolásokat és naplókat, továbbá az igazságügyminiszterium

törvényelőkészítő osztályának irattárát, az országos egyesület irattárát, az 1911 évi magyar jogászgyűlés naplóit és a magyar közjegyzői karnak 1900. és 1925. évi jubileumi nagygyűléseinek iratait.

I.

A magyar gazdasági és jogszolgáltatási viszonyok 1848. év előtt.

Előre kell bocsájtanom, hogy az 1874. évi XXXV. t. c. megalkotása idején jogszolgáltatásunk állapota minden tekintetben sokkal közelebb állott az 1848. év előttiekhez, mint a maiakhoz.

Minthogy pedig a jogszolgáltatási viszonyok, különösen pedig a jogi institúciók mindenkor a közgazdasági viszonyoktól függenek s azoknak rendesen elég hű kifejezői; elsősorban szükségesnek tartom Magyarország 1848. év előtti közgazdasági viszonyait röviden szemügyre venni.

Közgazdaságunk akkor szinte kizárólag a mezőgazdaságon, tehát földművelésen és állattenyésztésen alapult. A földművelés igen kezdetleges volt. A három nyomású gazdaság volt uralkodó. Gabona termelésre használták az arra alkalmas földek szűken $\frac{1}{3}$ -át, kapás félére másik $\frac{1}{3}$ -át, a harmadik $\frac{1}{3}$ -a a fekete ugar volt. A földbirtok igen tetemes része legelőből állott. A föld megművelése messze túlnyomó részben faekével történt.

Az állatállomány is, bár aránylag elég nagy, de a maihoz viszonyítva igen silány volt.

A nagybirtok, tehát a nagybirtokosok nagy túlsúlyban voltak. Azok hatalma szinte az önkényig terjedt.

Iparunk az egyszerű ruházati, úgyszintén az egyszerű lakásfelszerelési, háztartási és mezőgazdasági cikkek előállítására volt korlátozva. Számbevehető kereskedelmünk

szintén nem volt, de nem is lehetett hajózható folyóink teljes elhanyagoltsága és árúcikkek szállítására alkalmas közútaknak úgyszólván a teljes hiánya miatt. Az utóbbiak inkább marhacsapásoknak voltak nevezhetők. E tekintetben a viszonyok 1874. évig is csak annyiban javultak, hogy a Tisza szabályozás majdnem befejeződött s a Duna szabályozása, valamint a vasútak építése is megindult.

Termény fölöslegünket úgyszólván csak Ausztriába vihettük ki. Ausztriának pedig gondja volt, hogy Magyarországot gyarmati helyzetben tartsa gazdaságilag.

De ilyen volt a viszony lényegében politikailag is. Törvényeink ugyan váltig hangoztatták az ország függetlenségét, de az tulajdonképp csak papiroson volt meg.

A századokon át tartó török háborúk és a nemzet függetlenségeért saját dinasztiája ellen vívott harcok elemésztették a magyarságnak nemcsak véréit, hanem vagyonát is.

Még Mátyás király idejében a magyarság számban és hatalomban vetélkedett a nyugati államokkal. Annyi volt a magyar, mint például az angol. A török hódoltság után az egész ország népessége nem ütötte meg a két milliót s annak is csak egynegyed része volt színmagyar. Ez alatt a nyugati nemzetek népességszámban és hatalomban messze túlszárnyalták a magyart.

Ehhez járult, hogy a nagy Mátyás óta királyaink a magyarság fajától és lelkétől egyaránt idegenek voltak. A Habsburgok nemcsak származásukra nézve voltak németek, hanem hatalmuk gyökerei is a német és cseh tartományokban voltak és a csonka és szegény Magyarországnak csak annyi hasznát vehették, hogy mint gyarmatukból német tartományaik számára olcsó élelmiszereket és iparukhoz olcsó nyersanyagot szerezhettek, továbbá, hogy különösen a hét éves és a Napoleoni háborúk idején

onnan jó katona anyagot, különösen lovasságot kaphattak.

A magyarok nagyon csalódtak abban a reményükben, hogyha Habsburgi királyt választanak, annak erőforrásai segítségével hamarosan kiűzhetik országukból a törököt. A Habsburg ágbeli királyok igen hosszú időn át ily irányban komoly erőfeszítést sem tettek, de nem is tehettek az ahhoz szükséges hadi erő és pénz hiányában.

Ha a gyöngye IV. Mahomet szultán hatalmas nagyvezire Kara Mustafa 1683-ban nem erőszakolja Bécs meghódítását és I. Lipót császár és királynak nem sikerül lengyel segítséggel Bécs alatt az erős török ostromló hadsereget tönkrevetni, aminek során a török hatalom gyöngeségei nyilvánvalókká lettek, ki tudja, hogy még meddig tartotta volna fenn magát tovább is a török uralom Magyarországon?

Magyarországnak a török uralom alól való felszabadítása után pedig a Habsburg házbeli királyaink főtörekvése az volt, hogy ezen országból többi német és cseh tartományaival közösen egységes birodalmat alakítsanak, melyben egységes legyen lehetőleg a kormányzat formáján kívül ezen országok vallása is, — t. i. katolikus — de nyelve is: a német.

Ezen törekvések főgátja éppen a magyarság volt, mely „megfogyva bár, de törve nem“ nagy történelmi multjáról sohasem feledkezett meg s melynek oligarcha nagybirtokosai (Bocskay, Bethlen, Rákóczi, Thököly stb.) az általuk szervezett nemzeti fölkelések által nem egyszer képtessé tették az egységesítési törekvésüket. E szabadságharcok kimerítették nemcsak a magyarságnak, de a Habsburgoknak erejét is. Mária Terézia, mint ügyes asszony diplomata taktikát változtatott és a főnemességnek, sőt részben a középnemességnek is Bécsbe édesge-

tése és különböző módon való lekenyerezése által sikerült neki a nemzeti érzést elzsibbasztani, sőt nyelvének elhanyagolását is előidézni. Így aztán utódának, II. Józsefnek meg lehetett kísérelnie nemcsak a nemzeti függetlenség elkobzását, hanem elnémetesítését is.

De megindult a nagy nemzeti ébredés. Elsősorban az elhanyagolt nyelv és irodalom terén a nyelvújító írók és költők által, a tán még jobban hátramaradt közgazdaság terén pedig Széchenyi István gróf fellépése által, akinek különösen „Hitel“ című műve volt tán legidősebb. Még a nagybirtokosok is túlnyomóan el voltak adósodva részint helytelen gazdálkodás, részint esztelen pazarlás következtében. Helyesebb gazdálkodáshoz okvetlenül kölcsön pénz kellett volna, de azt az igazságszolgáltatási viszonyok miatt külföldről szinte lehetetlen volt megkapni. A hitelnek úgyszólván egyetlen módja az uzsora volt. Ezt pedig rendesen a gyorsan meggazdagodó „házi zsidó“ nyújtotta.

A haladást nagymértékben hátráltatta az általános szegénységen kívül az általános tanulatlanság és kultúrátlanság, amihez csatlakozott a köznép bámulatos igénytelensége.

Ezen szomorú közállapotok közepette lássuk, hogy milyen volt igazságügyi viszonyaink első főpillére, a törvényhozás.

Az bizony úgyszólván századokon át az ország függetlenségének védelmében merült ki. Az alkotmánynak majdnem folytonos megsértése miatt kénytelenek voltak az országgyűlési a rendek folytonosan védekezni. A gravaminális politika felemésztette a törvényhozók idejét és energiáját, úgy, hogy a mindinkább égető reformokra egyikből sem jutott.

Ez azonban másként nem is volt lehetséges, mert

igaza van a latin közmondásnak, hogy: „primo vivere, deinde philosophari.“

A magánjogot Werbőczy tripartituma irányította, az pedig a XVI. század elején készült és középkori felfogás uralkodik benne. Épen nem szándékom a régi magyar magánjogról kicsinylőleg nyilatkozni. Ellenkezőleg, különösen a birtok és örökösödési jogra vonatkozólag sok becses gondolat van abban lerakva. Még az ősiség intézménye is nagyon rokonszenves nekem. Kár volt azt egészen sutba dobni; inkább a kor szükségletéhez át kellett volna idomítani, a magyar szent korona gyökeres jogának szép gondolatát inkább ki kellett volna fágítani. 1836-ban indult meg a törvényhozási reform a magánjog és törvénykezés terén és folytatódott 1840. és 1844. években. Legfontosabb ezek közt a jobbágyi telkek, tartozások és költözés rendezése. A „nem nemeseknek engedendő perlekedési tehetségekről“. „Vérek közt a világos örökösödés esetében végrehajtandó osztályról.“ „Pénzbeli marasztalásokat magában foglaló ítéletek végrehajtásáról“. Jobbágyok örökösödéséről. Közkereseti társaságokról, váltójogról és csődületről.

A váltójog meghonosítása nem a kellő körültekintéssel történt. Az nagyobb intelligenciát tételez fel és jobb gazdálkodó képességet, mint amellyel akkor népünk nagy átlaga birt.

Az uzsorának azonban hatalmas fegyvert szolgáltatott kezébe s mikor az ingatlan vagyon szerzése megszűnt a nemesség előjoga lenni, a meggazdagodott uzsorások könnyűszerrel és tömegesen szerezték meg az eladósodott nemesség birtokait.

A 1848. évi törvények inkább közjogi vonatkozásúak voltak. De a magánjogba mélyen belenyúlt különösen az úrbériség, robot, dézsma és papi tized megszüntetése.

Ezek azonban inkább elvi kijelentések voltak. Szerves törvények kidolgozására már nem jutott idő.

Most lássuk, hogy milyen volt az igazságszolgáltatás másik főpillére, a bíróságok szervezete. Bizony az rendkívül kusza volt.

Legfelül állt a hétszemélyes tábla. Eredetileg 7 bíróból állott s onnan vette nevét. Tagjai voltak eredetileg a nádor-ispán és esztergomi érsek is, akik azonban személynőkök által helyettesítették magukat. Később, 1848-ig 23 tagból állt és 11-es tanácsokban ítélkezett, mint felbbiteli bíróság. Legfőképp birtokperekben. Ekkor is még tagjai közül 5 az egyházi, 9 a főúri és 9 a köznemesi ranghoz tartozott.

Rangban következett a királyi tábla, összesen 34 taggal, mely 9-es tanácsokban ítélkezett főképp az ügynevezett „gyökeres perekben,“ melyek birtokperek voltak és végrendeleti perekben.

A hét személyes táblát és ítélőtáblát együtt hívták régente királyi Curiának.

Ezek után következett a négy kerületi tábla, melyek részint, mint felebbezési bíróságok ítélkeztek, de örökségi birtokperekben, ha a birtokok több megyében feküdtek, elsőfokúlag. Ezen törvényszékektől csak birtokon kívül lehetett felebbezéssel élni.

Személyes keresetekben és úri-jobbágyi perekben elsőfokúlag ítélkeztek a megyei törvényszékek, kisebb ügyekben a szolgabíró egy esküdttel.

Ezekkel párhuzamosan a városi polgárság peres ügyeiben elsőfokúlag ítélkeztek a városi bíróságok.

Jobbágyok és nemtelen szolgák felett egymás elleni peres ügyekben ítélkeztek a földesúri székek.

Egyházi ügyekben és házassági perekben ítélkeztek az egyházi törvényszékek.

Ezekén kívül korlátozott hatáskörű bíróságai voltak a mezővárosoknak, szabadkerületeknek, egyházi nemeseknek és a jászkunoknak. Ezen utóbbiak fontosabb ügyeikben a nádorispán ítélkezett. Voltak továbbá tárnoki és perszonális székek. Továbbá hadi, bányászati és 1840-től kezdve külön váltó törvényszékek is.

A bírósági szervezet tehát elég bonyolult volt, nem különben a felebbezések módja is, amelyekkel az olvasót nem kívánom untatni.

Nem volt törvényes intézkedés, amely tüzetesen előírta volna a bírói elméleti szakképzettség fokát, természetesen még a hétszemélyes táblánál sem, már csak rendi összetételénél fogva sem. Ehhez járult, hogy különösen a megyei és városi bírói állásokat választás útján töltötték be, tehát a bírói függetlenség már ezért is fölötté kétes volt s azonfölül a bíróság, az igazságszolgáltatás a közigazgatástól nem volt elválasztva.

A bírák részéről a peres felektől való ajándékok elfogadása is közkeletű volt. Még Grassalkovich Antal (az első) is bevallotta Mária Teréziának, amikor ez őt Gödöllőn meglátogatta, hogy mint királyi személynök (tehát a legfelsőbb bíróság tagja) elfogad ajándékokat a peres felektől, de hangsúlyozta, hogy ez őt az igazság útjáról nem képes eltéríteni.

Mindezek tetejébe az ítéleteket nem is voltak kötelesek a bíróságok megindokolni. Csak az 1836: XVI. t. c. írja ezt elő ezen néhány sossal: „Minden bíróságok és ítélőszékek polgári perekben hozandó ítéleteket jövődőre okokkal támogatni kötelesek lesznek.”

A pereket pedig nemcsak a szinte képtelen törvénykezési eljárás nyújtotta végtelenül hosszúra, hanem a törvénykezési szünidők szertelen volta is. Ez farsangban 7, húsvétkor 21, pünkösdkor 7, aratáskor 55, szüretkor 44,

összesen egy évben a vasárnapok és egyéb ünnepek nélkül 154 napot tett. Mi maradt a munkára?

Magánjogi törvényeink hiányossága és elavult volta egymagában véve nem lett volna még oly nagy baj, ha jól szervezett, jól képzett és megközelíthetetlen bíróságaink lettek volna, de az se volt. Igaz, hogy valamikor az európai nyugati országokban sem voltak sokkal jobbak a viszonyok, de azok súlyos évtizedekkel hamarabb léptek a reformok terére.

Lássuk már most az igazságszolgáltatás harmadik főpillérét, az ügyvédséget. A híres egyetemi professornak Frank Ignácnak „A közigazság törvénye magyar honban” című munkája szerint egyetemi képzettség az ügyvédségnél sem volt kötelező. Elég volt, „hogy illő tudományos készület, vagyis huzamosabb tanulás, tapasztalás után a királyi táblán szoros vizsgálatot kiálljon és felesküdjön; erről hiteles pecséttel ellátott levelet kapott.” Kellő protekció mellett, ami Magyarországon régesrégén döntő volt, nem nagy nehézségbe került tehát ügyvédi oklevél megszerzése.

A Corpus Jurisban előforduló megtorló intézkedések szerint erkölcsi színvonalához is sok szó fért. Szervezettség, kamarák, fegyelmi bíróságok stb. teljesen hiányoztak. Ez a harmadik pillér is tehát elég gyöngé volt.

Ami végül az igazságszolgáltatás negyedik pillérét, a permegelőző és hiteles okiratszerkesztéssel és tanúsításokkal foglalkozó jogban járatos kart illeti, az bizony úgyszólván teljesen hiányzott. A hiteleshelyek intézménye pótolta ezt. Örökvallások, egyéb szerződések, adóslevelek kiállítása végett az illető a hiteles helyen megjelenén, a szerződést, intézkedést előszóval „bevallotta”, mely ott jegyzőkönyvbe foglaltatott. Erről hiteles pecsét alatt kiadták a „valló levelet”, mely törvény előtt teljes bizony-

új állást rendszeresített (ezekből ötöt ugyan mihamar megszüntetett) s 11 állást — az utóbbi időben úgyszólván rendszeresen — nem a karhoz tartozó egyénnel töltött be.

Az első vonatkozásban a kar nehéz gazdasági helyzetét — javarészt a szerzett jogok sérelmével — még inkább megrendítette, a második vonatkozásban pedig súlyos sérelmeket okozott a pályán hosszú évek, sőt évtizedek óta becsületesen működő helyetteseknek.

Ezek s más intézkedései a karban eddig nem tapasztalt mérvű elkeseredést váltottak ki, melynek hű kifejezője volt *Janits Imre dr.* budapesti kamarai elnök ismeretes nyílt levele. Ez a nyílt levél ismét szép ígéretekkel és — majdnem minden egyes esetben — azokkal ellentétes cselekedeteket eredményezett.

Pesthy Pál nevéhez fűződik az örökösödési eljárási novella, mely végeredményben: kezelői s néhány igen alacsonyrendű bírói ténykedésnek a hazafiságára való hivatkozással a közjegyzői karra való hártása.

Nem mondanánk tehát valót, ha azt állítanánk, hogy a kar nehéz szívvel búcsúzik Pesthy Páltól s a búcsúzás érzését nyomban felváltja a remény, sőt — igen alapos okunk van rá, hogy mondjuk: *a biztos tudat*, hogy a személyváltozás rendszerváltozást fog jelenteni s a nehezen várt új miniszter első ténykedései a reparáció jegyében fognak megtörténni.

Közjegyzői kinevezések és áthelyezések. A m. kir. igazságügyminiszter *dr. Rónay Tibor* budapesti kir. közjegyző helyettest Vásárosnaményba, *dr. Koncsik Béla* jászberényi gyakorló ügyvédet Jászberénybe kir. közjegyzőkké kinevezte és *dr. Östör Lajos* csepregi kir. közjegyzőt Sopronba, *dr. Kovácsy Zoltán* volt járásbíró — Letenyére nem régen kinevezett kir. közjegyzőt Kiszpestre helyezte át. Örvendetesen kell megállapítanunk, hogy hosszú évek múltán végre egy helyettes is kinevezéshez jutott, hogy azonban örömtünk ne legyen teljes, a másik kinevezés ismét az ügyvédi karból történt s az áthelyezések is nem a kar régi érdemes munkásait juttatták előnyösebb álláshoz. Jólesik a tudat, hogy az *igazságügyminisztérium* vezetésében beálló változás a kinevezések és áthelyezések terén — mint mondottuk s biztos tudomásra alapított meggyőződés alapján ismétellen mondjuk — *rendszerváltozást is fog jelenteni s hogy a jövőben a kinevezések elsősorban a helyettesi karból fognak történni, az áthelyezések pedig a közjegyzői*

ságul szolgált. Ezen intézmény azonban nehézkes és nehezen hozzáférhető volt. Annak idején hiteles voltuk és az okiratoknak elég biztos megőrzése által hasznos szolgálásokat tettek a fejletlenebb gazdasági és jogi viszonyok között, de az 1848. évet megelőző utolsó évtizedekben jelentőségük, hasznos voltuk és tekintélyük nagyon alászállott.

Közlemények.

Változás az igazságügyminisztérium vezetésében. A kormányzó ez év január 8-án kelt magas elhatározásával *Pesthy Pál dr.* igazságügyminisztert állásától saját kérelmére felmentette s ebből az alkalomból ez állásban közel öt éven át fáradhatatlan buzgalommal és odaadással teljesített kiváló szolgálataiért teljes elismerését nyilvánította. Az ugyanakkor kelt magas elhatározás az igazságügyminisztérium ideiglenes vezetésével *Bethlen István gróf* miniszterelnököt bízta meg.

Pesthy Pál 1924. március 13-án, Nagy Emil távozásával foglalta el az igazságügyminiszteri széket. Az akkori nehéz viszonyok között s az azóta lefolyt esztendőök alatt a háború és a forradalmak következtében megrendült jogrend helyreállításában s megfelelő consolidált viszonyok teremtésében kétségtelenül tett hasznos szolgálásokat; a törvényalkotás terén is szorgalmas munkásságot fejtett ki; nevezetes ténye, hogy benyújtotta a polgári törvénykönyv javaslatát.

Ha nem is mérhető egyénisége s tevékenysége a békeévek nagy igazságügyminiszterei mértékével, általában elmondható, hogy nehéz viszonyok közt, az igazságügyi szervek lehető zavartalan működése s a jogrend uralmának biztosítása körül szerzett érdemeket.

Ami különösen a közjegyzői intézménnyel s a közjegyzői karral szemben tanúsított magatartását illeti, e vonatkozásban igazságügyminiszteri tevékenysége üdvösnek éppen nem mondható. Elég talán e tekintetben utalnunk arra, hogy működése alatt — majdnem minden esetben minden komoly tárgyi indok nélkül — 23

pályán eltöltött hosszabb és becsületes munkásságok jutalmazását fogják jelenteni.

Új állások rendszeresítése. Az igazságügyminiszter — távozóban — még két új kir. közjegyzői állást rendszeresített.

A 70822/1928. I. M. sz. rendelet szerint u. i. Kispesten új, a 73254/1928. I. M. sz. rendelet szerint pedig Újpesten második kir. közjegyzői állás rendszeresítetett. Mindkét új közjegyzőség a budapesti kamarához fog tartozni s ezek felállítása folytán 1929. március 1-től a pesterzsébeti kir. közjegyző hatásköre a „pesterzsébeti kir. járásbíróság területére fog szorítkozni“, az újpesti két közjegyző pedig az örökösödési ügyekben havonként váltakozva lesz hivatva eljárni.

Az országos Egyesület választmányi ülése. Az Országos Egyesület választmánya január hó 20-án dr. Rónay Károly egyesületi elnök vezetése alatt és irodájában választmányi ülést tartott, amelyen jelen voltak: dr. Barcs Ernő, dr. Horváth Kamilló, dr. Jedlicska Béla, dr. Lázár Ferenc, dr. Pekker Emil, dr. Rónay Tibor, dr. Sümeghi László, dr. Szécsi Ferenc, dr. Szemerjay-Petrán Tibor és vitéz dr. Tóth Aladár kir. közjegyzők. Az ülésen mindenekelőtt dr. Jedlicska Béla szegedi kamarai elnök előadásában az ezévi *szegedi vándorgyűlés* napját és programját állapították meg. A vándorgyűlés *június hó 9-én lesz*. Ezt megelőző este társasvacsora Újszegeden. A vándorgyűlés napján d. e. 9 órakor istentisztelet, 10 órakor kezdődik a vándorgyűlés a városháza közgyűlési termében, fél 2 órakor társasbéd, délután esetleg a vándorgyűlés folytatása, majd a város nevezetességeinek megtekintése, este társasvacsora. 10-én társas kirándulás lesz külön vonaton Mezőhegyesre az állami birtok megtekintése céljából. A vándorgyűlésen résztvenni szándékozóknak május hó 20. napjáig kell jelentkezniök dr. Jedlicska Béla szegedi kamarai elnöknel annak közlése mellett, hogy a részvétel a mezőhegyesi kirándulásra is vonatkozik-e. A választmányi ülés ezután a pénztári jelentéssel foglalkozott, majd elhatározták, hogy az évi rendes közgyűlést ezuttal is a budapesti kamara közgyűlésével egy napon fogják megtartani s a közgyűlés tárgysorozatát is megállapították.

Végrendelet kihirdetése. A budapesti központi kir. járásbíróság 268942/1928. számú végzésével azt az eljárást, hogy az egyik budapesti kir. közjegyző a nála, mint körzet szerint nem illetékes közjegyzőnél leléttben volt végrendeletet kihirdetés végett

nem a hagyatéki bíróságnál, hanem az illetékes kir. közjegyzőnél mutatta be, szabálytalannak minősítette. Erről a kérdéstről e lap hasábjain már több ízben s részletesen foglalkoztunk, megállapítván azt, hogy ezt a kérdést határozott formában a 11000/1928. I. M. rendelet nem rendezte s megfelelő rendelkezés hiányában mind a két álláspontnak vannak indokai. Véleményünk szerint azonban az egyik megindokolható álláspont szerint való eljárást mindjárt szabálytalannak minősíteni nem lehet s ez azért sem kívánatos, mivel a végzést olvasó laikus a szabálytalan minősítésnek valami nagyobb fontosságot tulajdonít, amely ismét a közjegyzői tekintély indokolatlan leszállítását jelenti.

Örökösödési bizonyítvány vagy tárgyalás. A haláleset felvevő közeg a haláleset felvételben az egyik örökös tartózkodási helyeként minden közelebbi cím nélkül Amerikát jelölte meg s így az örökös tartózkodási helyét ismeretlennek minősítvén, hivatalból lellározott. Az eljárásra illetékes kir. közjegyző az ismeretlen tartózkodású örökös részére ügygondnok kirendelése végett a gyámhatóságot kereste meg s hirdetményi idézést bocsátott ki, a hirdetményi határidő lejárta után való időre kitérve egyben a hagyatéki tárgyalás határnapját is. A tárgyalási határnap előtt azonban a három havi határidőn belül az ismeretlen tartózkodásúnak minősített örökös a kir. közjegyzőhöz kérést adott be meghatalmazott ügyvédje útján az örökösödési bizonyítvány kiadása iránt. A kérést a kir. közjegyző azzal a határozati tervezettel terjesztette be a bírósághoz, hogy a kérés utasíttassék el s az eljárásnak hivatalból való folytatása rendeltessék el. A bíróság a kir. közjegyző előterjesztését elutasította s megállapította, hogy az örökösödési bizonyítvány kiállítása iránt a kérést a törvényes határidőben nyújtották be s hogy örökösödési bizonyítvány iránt való eljárásnak helye van. A végzés ellen a kir. közjegyző felfolyamodással élt s a felfolyamodási bíróság az első bíróság végzését érdemben helyben hagyván, különböző kiegészítő intézkedések foganatosítására utasította a hagyatéki bíróságot, megsemmisítvén a kir. közjegyzőnek az örökösödési eljárás hivatalból való megindítása körül végzett eljárását. A hagyatéki bíróság a felfolyamodási bíróság rendelkezéseinek megfelelően intézkedett a kiegészítések foganatosítása iránt s a kir. közjegyző részére csupán az örökösödési bizonyítvány kiadása iránt előterjesztett kéréssel kapcsolatosan állapított meg költséget. A felfolyamodási bíróság végzésére vonatkozólag mindenekelőtt

azután a tennivalók ellátására nem kir. közjegyzőt, hanem bírót, titkárt vagy jegyzőt küld ki.

Amde az 1927:XXXIV. t.-c. és annak végrehajtása tárgyában kibocsátott rendelet az 1892. évi XXIX. t.-c.-nek és az ezt kiegészítő vagy módosító törvényeknek a telekjegyzőkönyvekre vonatkozó eddigi tényleges birtoklási eljárás szabályait érvényben hagyja, minélfogva a helyzet most az, hogy a telekjegyzőkönyvekre vonatkozó tényleges birtoklási eljárást az eddigi szabályok szerint lefolytathatja a kir. közjegyző is, a tkvi betétekre vonatkozó tényleges birtoklási eljárásban a helyszínen teljesítendő tennivalók ellátásából azonban ki van zárva.

Minthogy pedig trianoni Magyarországon már is kevés telekjegyzőkönyv van és ez a kevés is nem hosszú idő múlva megszűnik a betétek szerkesztése folytán, megszűnik végleg a kir. közjegyzőnek működése is a tényleges birtoklási eljárásban.

Haladunk a hatáskör kiterjesztése felé! *Bognár József dr.*

A hadviselt közjegyzőhelyettesek-hez intézett alábbi felhívás közzétételére kértünk fel: A hadviselt hivatásos kir. közjegyzőhelyettesek felkéretnek, hogy a személyükre vonatkozó összes adatokat, különösen a háború alatt hadiszolgálatban eltöltött idejüket, közjegyzőjelölti és helyettesi gyakorlati idejüket a kamarai lajstromba bevezetett pontos adatok szerint dr. Gálffy Ferenc címére (Bácsalmás, Bácsbodrog-megye) *f. évi február hó folyamán* sziveskedjenek beküldeni; a továbbiakról a szóbanforgó kérdésben legközelebb közvetlenül értesítést kapnak.

A „Közjegyzői Dijszabás“ kiegészítése. *Barcs Ernő dr.* budapesti kir. közjegyző az általa összeállított s a Kartársak körében közkézen forgó „Királyi Közjegyzői Dijszabás“ kiegészítésül összeállította s saját költségén kinyomatta a vonatkozó újabb rendelkezéseket s e pótlás egy-egy példányát kivánságához képest e számunkhoz mellékelve a Kartársaknak megküldjük.

Kihirdetett törvények. Az 1928. évi XLIII. törvénycikk a hatásköri bíróság hatáskörének kiterjesztéséről és szervezetének módosításáról;

az 1928. évi XLIV. törvénycikk a székesfővárosi törvényhatósági bizottság újjáalakításának ehalasztásáról.

Rendeletek. 68.700/1928. I. M. sz. Halálesetek havi kimutatása céljára új minta rendszeresítése (B. K. 276.)

meg kell állapítanunk, hogy helyesen akceptálta a kir. közjegyzőnek azt a jogát, hogy az örökösödési eljárás rendjén hozott bírói végzések ellen érdemben s nem csupán a költségek kérdésében is élhet jogorvoslattal. Egyebekben azonban nem oszthatjuk a felfolyamodási bíróság álláspontját, mivel a halálesetet felvevő közeg az érdekelt felek bemondása alapján jár el s ha ők közelebbi lakhelyet nem mondtak be, vagy nem tudtak bemondani, úgy az Amerika megjelölést joggal vehette úgy a leltározó közeg a leltározás hivatalból való foganatosításakor, mint a kir. közjegyző a tárgyalás kitűzésekor ismeretlen tartózkodásnak, amint hogy ezt az álláspontot osztotta a gyámhatóság is, amikor az ismeretlen tartózkodású örökös részére gondnokot rendelt. A felek bemondása alapján kiállított halálesetfelvétel kiegészítése iránt — különösen a leltározás foganatosítása után — tulságos és felesleges rigorozítás lett volna intézkedni s így a felfolyamodási bíróság álláspontjával szemben is kénytelenek vagyunk a kir. közjegyző eljárását jóhiszeműnek nemcsak, de szabályszerűnek is minősíteni.

A hatáskör kiterjesztése felé. Nem arra hívom fel a figyelmet, hogy a Magyar Földhitelintézet stb. a szerintök drága közjegyzői hitelesítés elkerülése végett üzletfeleiket aláírásuk hitelesítésére — nem is kivételesen — a közigazgatási hatóságokhoz utasítják, hanem arra, hogy az 1927. évi XXXIV. t.-c. végrehajtása tárgyában kibocsátott 68400/1928. I. M. sz. rendelet 14. §-ának utolsó bekezdése bennünket a tényleges birtoklási eljárás lefolytatásából teljesen kizár.

Mig eddig az 1892:XXIX. t.-c. 6. és 7. §-ai alapján nemcsak a tkvi hatóság kiküldöttjeként, de az 1894:XVI. t.-c. 52. §-ának 2-ik bekezdése értelmében a hagyatéki tárgyalásával kapcsolatban külön megbízás nélkül magunk is lefolytathattuk az eljárást, a hivatkozott rendelet 14 §-a kimondja, hogy a T-en (1927:XXXIV. t.-c.) alapuló eljárásban a helyszínen teljesítendő tennivalók ellátására a tkvi hatóság csak tkvi bírót, bírósági titkárt vagy önálló működési körrel felruházott bírósági jegyzőt küldhet. Ugyanez áll abban az esetben is, ha a hagyatéktárgyalást vezető kir. közjegyző hivatalos észlelete és jelentése alapján merült fel a T-en alapuló eljárás szüksége.

Ha tehát a kir. közjegyző a hagyatéki eljárás folyamán észleli, hogy a tkvi betétre vonatkozólag tényleges birtoklási eljárás lefolytatására van szükség, ezt bejelenti a tkvi hatóságnak, mely

5.600/1928. N. M. M. sz. A háborus magyar államadóssági címletek egyes kisjövedelmű tulajdonosainak támogatása tárgyában kiadott 4.600/1928. N. M. M. számú rendelet módosítása és kiegészítése. (B. K. 227.)

5.180/1928. M. E. sz. A mezőgazdasági munkások munkaköreje jogosulatlan kihasználásának meggátolásáról szóló 1923. évi XXV. t.-c. 12—14. §-ai hatályának az 1929. évre kiterjesztése. (B. K. 279.)

7.900/1928. P. M. sz. A földbirtok helyesebb megosztását szabályozó 1920:XXXVI. t. c. és 1924:VII. t. c. alapján megváltást szenvedők kártalanítása. (B. K. 280.)

6.002/1928. N. M. M. sz. Az öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére szóló kötelező biztosítást szabályozó 1928. XL. t.-c. XI. fejezetében foglalt rendelkezések végrehajtása. (B. K. 282.)

7.941/1928. P. M. sz. A földbirtok helyesebb megosztását szabályozó 1920:XXXVI. t. c. és 1924:VII. t. c. alapján megváltást szenvedők kártalanításáról szóló 7.900/1928. P. M. számú rendelet kiegészítése. (B. K. 283.)

68.400/1928. I. M. sz. A telekkönyvi tulajdon és a tényleges birtoklás között előállott eltérések megszüntetését célzó egyes intézkedésekről szóló 1227:XXXIV. törvénycikk végrehajtása. (A. K. 285.)

5.460/1928. M. E. sz. A biztosítási ügynökök jogállása. (B. K. 287.)

117.770/1928. K. M. sz. A találmányi szabadalmakról szóló 1895. évi XXXVII. törvénycikk egyes rendelkezéseit módosító és kiegészítő 1920. évi XXXV. törvénycikk életbeléptetés és végrehajtása iránt kiadott 74.660/1920. K. M. sz. rendelet egyes rendelkezéseinek értelmezése. (B. K. 287.)

8017/1928. P. M. sz. A földbirtok rendezés során megváltást szenvedők által teendő bejelentések határidejének meghosszabítása. (B. K. 290.)

6.000/1928. N. M. M. sz. A betegségi és baleseti kötelező biztosításról szóló 1927. évi XXI. t.-c. XVI. fejezetében, valamint az öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére szóló kötelező biztosításról rendelkező 1928. évi XL. t.-c. fejezetében megszabott bejelentési és nyilvántartási kötelezettség tárgyában. (B. K. 290.)

6.001/1928. N. M. M. sz. Az 1927. évi XXI. t.-c. alapján

betegségi és baleseti, valamint az 1928. évi XL. t.-c. alapján öregségi, rokkantsági, özvegyességi és árvasági biztosításra kötelezett munkavállalók általános bejelentése. (B. K. 290.)

73.505/1928. I. M. sz. A barcsi kir. járásbíróság területén működő kir. közjegyzők működési körének megállapítása. (B. K. 292.)

6.200/1928. N. M. M. sz. Az öregségi, rokkantsági, özvegyességi és árvasági kötelező biztosításban alkalmazandó napibérsztyáának és átlagos napibérének, valamint az e biztosításért fizetendő járulék kulcsának és mértékének megállapítása. (B. K. 293.)

6.300/1928. N. M. M. sz. A betegségi és a baleseti kötelező biztosításról szóló 1927. XXI. t.-c. és az öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére szóló kötelező biztosításáról rendelkező 1928. XL. t.-c. által alapszabály útján való rendelkezésre utalt egyes kérdések ideiglenes szabályozása. (B. K. 293.)

7768/1928. P. M. sz. A kereskedői mérleg valódiságának helyreállításáról és az ezzel kapcsolatos rendelkezésekről szóló 7000/1925. P. M. sz. rendelet kiegészítése. (B. K. 294.)

73.000/1928. I. M. sz. A hagyatéki ügyekkel kapcsolatos bírósági ügyviteli szabályoknak módosítása. (B. K. 296.)

74.600/1928. I. M. sz. A kir. közjegyzőnek a hagyatéki ügyekkel kapcsolatos ügyviteléről. (B. K. 296.)

175.802/1928. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és általános forgalmiadó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámításáról. (B. K. 296.)

5.580/1928. M. E. sz. A földbirtokrendezés befejezése végett szükséges rendelkezésekről szóló 1928. XLI. törvénycikk életbeléptetése és végrehajtása. (B. K. 296.)

75.201/1928. I. M. sz. A földbirtokrendezés befejezése végett szükséges rendelkezésekről szóló 1928: XLI. törvénycikk végrehajtásához szükséges telekkönyvi szabályok. (B. K. 296.)

8.000/1928. P. M. sz. A földbirtokrendezés befejezése végett szükséges rendelkezésekről szóló 1928: XLI. t. c. 2., 4., 10. és 16. §-ában foglalt földbirtokpolitikai célokra az államot megillető megváltási jog gyakorlása útján juttatott ingatlanok ellenértéke kiszámítására és a megállapított ellenérték kiegyenlítésére vonatkozó rendelkezéseknek végrehajtása. (B. K. 296.)

366. Ingatlan-adásvételnél a telekkönyvi irattár betekintése. Helyesen fejtette ki a felebbezési bíróság, hogy a telekkönyvi iratok megtekintése a gondosság okából csak ott szükséges, ahol a telekkönyv tartalma aggályra ad alapot, a megállapított tényállás szerint azonban ilyen körülmény ezúttal fenn nem forog. Mégis helyt kellett adni a felülvizsgálati kérelemnek, mert harmadik egyénnek a telekkönyvből ki nem tűnő, egyébként érvényesen fennálló jogáról való tudomása hiányának, vagyis a jóhiszeműségnek nemcsak a szerződés kötése előtt és kötésekor, hanem a nyilvánkönyvi jog megszerzését illető telekkönyvi beadvány benyújtásakor, vagyis a rangsor szerzésekor is fent kell forognia.

Következésképp ha alperes a tulajdonjog-bekebelezési kérvény beadásakor a felperes szóbanlevő elővásárlási jogáról tudott, úgy fennáll a telekkönyvi jog szerzésével szemben a rosszhiszeműsége. (K. V. 3848/1928.)

367. Ingatlanhozományadás formája. Felperes hozományul ingatlant ajándékozott az alpereseknek. Az ügylet érvénytelenítése az ingatlan birtokának visszabocsátása iránt azon a címen indít keresetet, hogy az ügyletről nem készült okirat, s így az a 4420/1918. M. E. számú rendelet szerint érvénytelen. A Kúria elutasítja a keresetet, mert:

amikor a felperes az ingatlant a házasságkötéskor hozományképp, de okirat kiállítása nélkül az alperesek birtokába adta, ezzel az ingatlan hasznélvezetét a házasságra tekintettel a házassági terhek viselésének könnyítése végett a házasság fennállásának tartamára az alpereseknek átengedte.

Az ügyletek okiratba foglalása nélkül az ingatlan tulajdonjoga a II. r. alperest a 4420/1918. M. E. számú rend. I. §-a értelmében az elidegenítést magában foglaló jogügylet hiányában nem illeti, de mert nincs törvényes akadálya annak, hogy a házassági terhek viselésének könnyítésére valamely ingatlan hasznélvezete engedtetik át és nincs oly jogszabály, amely az erre vonatkozó ügylet érvényességéhez a jogügyletnek okiratba foglalását határozza meg, — a keresetben előadott ügylet okiratbafoglalás nélkül is érvényes és az alperesek ezen az alapon jogosan vannak az ingatlan birtokában. (K. V. 1787/1927.)

368. Hagyaték forgalma az örökhagyó hitelezőivel szemben. Felperes az örökhagyó ellen fennállított követelését az örökösök ellen perrel érvényesíti. Ezek azzal védekeznek, hogy

JUDICATURA.

364. Treuhand. A hű kéz (Treuhand) intézményének hazai szokásjogunkba is átment anyagi jog szabályai szerint a bizalmi egyén, akinek kezére a szerződő felek dolgukat bízák, a feleknek a dolgot érintő magatartását, illetve ebből folyólag a dologra egyoldalúan támasztott igényük jogosultságát szerződésszerűség szempontjából ellenőrizni, ennél a ténykedésénél a felek mindenikének érdekét pártatlanul szem előtt tartani és amennyiben az igény bármelyiküknek a szerződésen alapuló jogvédte érdekét sértené: annak kielégítését megtagadni tartozik. E jogszabálynál fogva az alperes mint ily bizalmi egyén, a felperesnek a részvények kiszolgáltatása iránt támasztott igényével szemben a szerződés keretei között azt is szem előtt tartani volt köteles, hogy a felperes a vételár fizetésére nézve megszabott kötelességének eleget tett-e? Noha a C) jelű levél, amely az alperesnek a megbízásából folyó tennivalóit más tekintetben szabályozza, a vételár megfizetésének ellenőrzésére vonatkozó kötelességéről említést nem tesz, mert az ily bizalmi egyén fent említett általános ellenőrzési kötelessége magából megbízatásának természetéből folyik és így — figyelemmel arra, hogy megbízatásának „hű kéz“ minőségét a C) jelű levél kifejezetten megjelöli — a feleknek erre vonatkozó külön utasítása nélkül is fennáll. (K. P. IV. 1435/1928.)

365. Kézjeggyel ellátott végrendelet alakszerűsége. Az örökhagyó a végrendeletet kezének megsérülése miatt önkézüleg alá nem írhatta, hanem csak kézjeggyel látta el. A végrendelet alakhi kellékeinek megítélésénél tehát az 1876. évi XVI. t.-c. 6. §-át kell alkalmazni. A végrendelet és annak záradéka nem foglalja magában annak az igazolását, hogy a végrendelet tartalma felolvastatott és hogy az örökhagyó az okiratot kézjeggyel ellátta. Ezt a hiányt nem pótolja az, hogy a záradék felett az örökhagyó nevével és kézjeggyel W. K. tanu-e szavakkal írta alá a maga nevét: „névirója és okmánymagyarázó,” mert az örökhagyó anyanyelvén szövegezett okirat megmagyarázása nem egyjelentőségű az okirat felolvasásával, a kézjegy igazolását pedig ezek a szavak egyáltalában nem foglalják magukban.

Mint hogy a végrendelet ezek szerint az 1876:XVI. t.-c. 6. §-ának nem felel meg, a felebbezési bíróság helyesen mondta ki az örökhagyó végrendeletét érvénytelennek. (K. P. I. 6472/1926.)

hagyaték nem maradt. Megállapítást nyer, hogy az örökösök a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben kijelentették, hogy az örök-hagyó által eladott ingatlan vételárának még hátralékos részlete nem képez hagyatékot, mert az különvagyon megtérítése címén az özvegyet illeti és hogy más vagyontárgy híján hagyaték nincsen. A Kúria helyt ad a keresetnek, mert:

a követelés az örökhagyót halála időpontjában megillette, tehát az az ő hagyatéka. Ebbeli jellegétől pedig a felperessel, mint hagyatéki hitelezővel szemben nem fosztja meg az, hogy az alperesek, jelesül az elhunyt gyermekei és özvegye egymással szemben tett ügyleti nyilatkozatokban kijelentették, hogy a követelés nem hagyaték, mert a követelés az özvegyet illeti, tehát vagyon (hagyaték) egyáltalában nem maradt. Nem fosztja meg pedig azért, mert a hitelezővel, mint érdekelt harmadik személlyel szemben a hagyatéki jelleg a fentebb említett tényeken fordul meg, nem pedig az örökösöknek egymással szemben tett kijelentésein, mert ez utóbbiaknak a hagyatéki jellegét illetően a fenti tényekkel szemben csak az egymásközötti viszonyban lehet hatályuk. (VI. 1900/1928. 10.)

369. Tulajdonközösség árverési megszüntetése. A tény-állásból nyilvánvaló, hogy felperes a tulajdonos társának az alperesnek jogellenes magatartása miatt az őt illető megosztott használatot és birtoklást békésen és háborítatlanul nem gyakorolhatja.

A fellebbezési bíróság ilyen körülmények között helyesen rendelte el a felek közötti tulajdonközösségnek árverés útján való megszüntetését, mert az állandó bírói gyakorlat szerint a házas belsőségre is megszüntethető a tulajdonközösség a mostani időben is, ha a társtulajdonosok egyikére nézve a közös használat és birtoklás a másik tulajdonos sérelmes magatartása folytán lehetetlenné vált. (Debreceni Tábla, 2243/1928.)

370. Váltótőke után a lejárati napjától járó 10% kamat megítélhető. Az 1876. évi XXVII., valamint az 1895. évi XXXVI. t.-c. ama rendelkezésével szemben, amely szerint a váltóösszeg után fizetendő kamat a váltótőke 6%-ában állapítatik meg,

a később meghozott és életbe léptetett 1923. évi XXXIX. t.-c. jogot ad a hitelezőnek ahhoz, hogy a váltón alapuló tartozás teljesítésével késedelembe esett adóstól, késedelmi kamat helyett, a most megnevezett törvényben foglalt rendelkezések szerint kártérítést követelhessen.

A késedelmi kamatot helyettesítő, az 1923. XXXIX. t.-c. 2. §-ának első bekezdése értelmében járó ez a kártérítés a 4960/1927. M. E. sz. rendelettel 1927. évi június hó 15. napjától kezdődőleg a tőke 10% ában van megállapítva.

A hitelező felperesnek tehát a kereseti váltótőke után ily összegű kártérítés, illetve kárkamattal erejéig van joga váltófizetési meghagyás kibocsátását kérelmezni.

Mint hogy azonban az elsőbíróság a fizetési meghagyást csak 6% kamattal erejéig bocsátotta ki, az ezt meghaladó összeg tekintetében pedig határozatot nem hozott:

a váltófizetési meghagyásnak ezt a részét elutasításnak tekinti, mint ilyent megváltoztatni és a fentebb előadottakra tekintettel a fizetési meghagyást további 4% erejéig is kibocsátani kellett. (Szegedi kir. ítélőtábla, P. I. 86/1928.)

371. Tévedés végintézkedésnél — örökbefogadás a korábban született gyermekek kötelesrészét nem sértheti. Jogszabályaink szerint abban az esetben, ha az örökhagyót valaminek téves feltevése indította a végrendeleti intézkedésre, ez az intézkedés megtámadható, ha feltehető, hogy az örökhagyó a valóság tudatában nem úgy rendelkezett volna, amint azt tette.

Abból a nem vitás tényből, hogy a m. kir. Kuria csak L. L. örökhagyónak a halála után mondotta ki jogerősen, hogy R. S. az ő törvényes leszármazója, valamint abból, hogy L. L. megemlítette a végrendeletében, hogy R. S. nem igényelhet a hagyatékából semmit, mert a kir. törvényszék és a kir. ítélőtábla törvénytelen származásának nyilvánította, kétségtelen, hogy L. L. örökhagyó tévedett abban a feltevésében, hogy R. S. már a végrendelet alkotása idejében végérvényesen törvénytelen származásának volt nyilvánítva s hogy utána törvényes öröklési igénye nincsen. A fellebbezési bíróság azonban a néhai L. L. által R. S. törvénytelen származásának kimondása és az annak eltartására kötelezéstől mentesülése érdekében állandóan és kitaróan folytatott küzdelemre vonatkozó s a tárgyalás és bizonyítás adatainak megfelelő mérlegelésén alapuló elsőbírósági ítéleti ténymegállapítás alapján helyesen fogadta el az elsőbíróságnak azt a következtetését, hogy az örökhagyó annyira szilárdan meg volt győződve arról, hogy R. S.-t nem ő nemzette, hogy akkor sem végrendeletkezett volna másként, ha a m. kir. Kuria már az ő életében mondotta volna ki R. S.-t az ő törvényes leszármazójának. Ehhez képest pedig nem sértett a fel-

A m. kir. Kuria mindezeknél fogva az alperes felülvizsgálati kérelmét egészen elutasította s a felperes felülvizsgálati kérelme folytán a fellebbezési bíróság ítéletét részben megváltoztatta. (1927. december 9. P. I. 6321. sz.)

372. Lényeges kellékek hiányában szenvedő váltó elfogadjának köztörvényi kötelezettsége. A fellebbezési bíróságnak panasszal meg nem támadott ténymegállapítása szerint özv. Sz. J.-né örökhagyó bőrnagykereskedését 1912. évi január hó 1. napján 50.000 K értékben 10 évre bérbeadta fiának, az I. r. alperesnek azzal, hogy I. r. alperes a 10 év elteltével a szerződés meg nem újítása esetén az üzletet 50.000 K-ért megveheti. A vételári összegről az I. r. alperes a bérleti szerződés megkötésekor egy 1922. évi január elsejei lejáratú ellátott fedezeti váltót adott át örökhagyónak, amelyet később, az I. r. alperesnek megnősülése után, özv. Sz. J.-nének kívánságára a II. r. alperes, I. r. alperesfelesége is aláírt. Aláírásának ideje a per adataiból közelebről meg nem állapítható, de miután özv. Sz. J.-né, akinek kívánságára az aláírás történt, 1918. évi szeptember hó 1-én meghalt, az aláírásnak ezt megelőzőleg kellett történnie.

A keresethez C) alatt csatolt ez a váltó, amely szövegében fedezeti váltóként van megjelölve, az alperesnek aláírásán felül csak a fizetési időnek és a fizetendő pénzes összegnek megjelölését tartalmazza, miért is az 1876:XXVII. t.-c. 3. §-ában felsorolt többi lényeges kellék hiánya miatt a 6. §. értelmében a c) alatti okirattól váltójogi kötelezettség nem származik. De nem alkalmazható jelen esetben a Vtv. 90. §-a sem, mert alkalmazásnak csak lényeges kellék hiányában nem szenvedő váltó kiállítása esetén van helye.

A váltótörvény rendelkezéseinek nem alkalmazhatása azonban a II. r. alperes kötelezettségének köztörvényi uton való megállapítását ki nem zárja.

Az elsőbírósági ítélet ellen beadott fellebbezésében a II. r. alperes azt adta elő, hogy férjének az I. r. alperesnek közléséből tudta, hogy utóbbi az édes anyjának, özv. Sz. J.-nének az üzlet megvételeért 50.000 K-val tartozik és hogy ez az összeg csak 1922. évi január 1-én esedékes. A C) alatt csatolt és fedezeti váltóként megjelölt okirat 1922. január 1. lejáratú 50.000 K-ról szól. Ezt az okiratot a II. r. alperes saját személyes nyilatkozata szerint anyósának, özv. Sz. J.-nének kívánságára írta alá. Arra nézve, hogy özv. Sz. J.-nének más, hasonlóságú követelése is volt I. r.

lebbezési bíróság anyagi jogot azzal, hogy az örökhagyó végrendeletét téves föltevése alapján nem érvénytelenítette, hanem a végrendeletet érvényesnek ismerve el, kimondotta, hogy a R. S. jogon fellépett felperes csak kötelesrészt követelhet.

Nem vitás, hogy az alperes anyjának, P. K.-nak első férje, R. K. az alperes születése (1884. évi augusztus hó 10) után, az 1890. évi szeptember hó 22. napján halt meg. Arra pedig nincs adat, hogy az eredetileg R-y nevet viselt alperes törvénytelen származásúnak, vagyis nem a R. K. és P. K. között volt házasságból származottnak mondatott volna ki. Az alperes tehát annak ellenére, hogy az anyja P. K. a L. L. örökhagyóval folytatott házasságon kívül együttélés tartama alatt szülte őt, R. K. törvényes leszármazójának tekintendő.

Minthogy utólagos házasság által csak a házasságon kívüli együttélésebből származó törvénytelen gyermek törvényesíthető, téves a fellebbezési bíróságnak az a megállapítása, hogy a néhai R. K. törvényes leszármazottjának tekintendő alperes a L. L. örökhagyó és P. K. közt az 1908. évi október hó 3. napján megkötött házasság által törvényesített volt.

Ezek szerint a felperest megillető kötelesrész mértékének az elbírálásánál az alperes nem mint utólagos házasság által törvényesített, hanem mint örökbefogadott gyermek jön számításba.

R. S. 1883. évi október hó 20. napján született, R. L. N. alperest pedig az örökhagyó csak utóbb, 1907. évi november hó 10. napján fogadta örökbe. Jogszabályaink szerint a kötelesrészt jogosított leszármazó kötelesrésze örökbefogadás által nem sérthető s ennél fogva az örökbefogadott gyermek a korábban született törvényes gyermeket illető kötelesrész arányának meghatározásánál számításban nem vehető, jóllehet egyébként az örökbefogadott gyermek öröklési joga a törvényes gyermekével egyenlő. Ebből folyóan az alperes sem jöhet a felperes kötelesrészének megállapításánál számításban, következésképpen a felperest, aki nem vitásan egyedüli törvényes gyermeke néhai R. S.-nak, a néhai L. L. hagyaték tiszta értékének a felerésze illeti meg kötelesrészt. A kötelesrész a L. L. által végrendelettel P. K.-nak juttatott vagyomból is kiadandó, mert az a P. K. részére tett végrendeleti juttatással sem volt csorbítható.

Minthogy az alperes, mint örökbefogadott gyermek, a kötelesrész arányának meghatározásánál a kifejtettek szerint amugy is számításban kívül marad, az örökbefogadás hatályossága ellen házasságtörés okból emelt kifogás tárgytalanná vált.

alperessel szemben, vagy hogy nevezett más váltók aláírását is kívánta a II. r. alperestől, a perben adat fel nem merült. Mindezeknek az adatoknak alapján okszerűen csak arra lehet következtetni, ami egyébként az alperesek háztartási viszonya alapján is vélelmezendő, hogy a II. r. alperes a C) alatti okirat aláírásakor tudta, hogy ez a „fedezeti váltó“ az özv. Sz. J.-nének az I. alperestől járó üzleti vétellárról szól és tudta azt is, hogy amikor a fedezeti váltóra a férje aláírásán felül az ő aláírását is kívánják, nem üzleti váltó aláírásáról és nem kereskedelmi üzlet vételénél szokásos váltókötelezettség vállalásáról, hanem családi viszonyon belüli kötelezettség vállalásáról, vagyis arról van szó, hogy özv. Sz. J.-nének az I. r. alperes aláírásán felül a II. r. alperesnek kötelezettségvállalása is biztosítékul szolgáljon az üzlet vételárának megfizetése tekintetében. Amikor tehát a II. r. alperes mindezek tudatában a fedezeti váltónak szánt C) alatti okiratot aláírta, ezzel a tényével készségét fejezte ki aziránt, hogy anyósának kívánságát teljesíti és az 50.000 K. üzleti vételárnak kifizetéseért felelősséget vállal, miért is felelőssége, amelynek özv. Sz. J.-nével szemben való elvállalása alakszerűséghez kötve nem volt, a C) alatti okirat aláírása alapján megállapítandó.

Megállapítása folytán a kir. Kuria a fellebbezési bíróság ítéletét, a keresetet a II. r. alperessel szemben elutasító részében megváltoztatta, s a II. r. alperest I. r. alperessel egyetemlegesen marasztalta annak a tőkeösszegnek és kamatának megfizetésében, amelyet a fellebbezési bíróság I. r. alperessel szemben az üzleti vételárból a felperest illető örökrészként a felperes javára megítélt, e részben az alsóbbfoku bíróságok ítéletétől annyiban térvén el, hogy a tőke összeget nem aranykorona alapon, hanem pengőértékben határozta meg.

Az I. r. alperessel egyetemlegesen azért marasztalta el a kir. Kuria a II. r. alperest, mert abból a tényből, hogy a C) alatti fedezeti váltónak szánt okiratot fellebbezésének tartalma szerint is elfogadóként írta alá, okszerűen következtethető, hogy férjével egyetemleges fizetési kötelezettséget vállalt. De az 1875. évi XXXVII. t.-c. 270. §-a értelmében is egyetemleges kötelezettség terheli, amennyiben az I. r. alperesnek az az ügylete, amellyel az általa bérelt üzletet megvette, mint bérleti viszony alapján fennállott kereskedelmi üzletének folytatását célzó ügylet az I. r. alperesre nézve kereskedelmi ügyletnek tekintendő, kereskedelmi ügyletből eredő kötelezettségért történt kezességvállalás pedig a kezesre nézve az adóssal egyetemleges kötelezést von maga után. (1927. december 21. P. I. 5554/1926. sz.)

86. Dr. Krausz Győző mohácsi kir. közjegyző keres gyakorlott közjegyzőjelöltet.

87. Doctor juris 2 évi ügyvédjelölti gyakorlattal a fővárosban, vagy nagyobb vidéki városban közjegyzőjelölti állást keres. (2.) Cím a kiadóban.

88. Utolsó éves ügyvédjelölt, közjegyző rokona, Budapesten közjegyzőjelölti állást keres. Cím a kiadóban. (11.)

89. Hagyatéki és tkvi ügyekben teljesen perfekt közjegyzősegéd állást keres. Cím a kiadóban. (5.)

90. Telekkönyvi ügyekben és közjegyzői irodakezelésben teljesen jártas, németül tudó perfekt gépirónő állást keres. Cím a kiadóban. (10.)

91. Angolkisasszonyoknál kereskedelmi érettségit tett 22 éves r. kath. urileány, mérnök leánya, német és francia nyelvtudással, közjegyzői irodában egyelőre mint gépirónő, később segéd, lehetőleg a fővárosban, esetleg azonban vidéken is állást keres. (9.) Cím a kiadóban.

Ezenkívül is számos állást kereső helyettes, jelölt segéd, irnok és gépirókisasszony nyilvántartásban.

A hirdetés díja alkalmazottat keresőknek 2.— P. alkalmazást keresőknek 1.— P.

Felkérjük az alkalmazottat és alkalmaztatást keresőket, hogy amennyiben közvetítésünk sikerrel jár, sziveskedjenek az eredményt velünk közölni, nehogy régen betöltött állások és elhelyezkedett állástkeresők nyilvántartása felesleges munkával járjon s levelezést okozzon.